

CONSELL COMARCAL DEL BAGES

I INFORME DE VULNERABILITAT SOCIAL AL BAGES

Consell Comarcal del Bages
Servei d'Inclusió Social i Convivència
Setembre 2024

**CONSELL COMARCAL
DEL BAGES**

**Generalitat
de Catalunya**

Redacció

el risell

Andreu Camprubí i Trepat

Encàrrec

CONSELL COMARCAL DEL BAGES

Revisió tècnica

Roser Nin Blanco, Cap tècnica del Servei d'Inclusió Social i Convivència
Mònica Busuldu Cabot, tècnica del Servei d'Inclusió Social i Convivència
Sara Casajuana Costa, tècnica del Servei d'Inclusió Social i Convivència

Revisió de text

Consorci de Normalització Lingüística Montserrat

Índex

INTRODUCCIÓ	1
MARC TEÒRIC SOBRE EXCLUSIÓ SOCIAL	2
METODOLOGIA	3
INDICADORS DEMOGRÀFICS	4
POBLACIÓ GRAN I POBLACIÓ JOVE	4
ENVELLIMENT DE LA POBLACIÓ	7
POBLACIÓ ESTRANGERA	9
FAMÍLIES MONOPARENTALS	10
INDICADORS ECONÒMICS	11
RENDA	11
ÍNDEX DE GINI	13
INGRESSOS BAIXOS I RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA (RGC)	14
PENSIONS	16
INDICADORS LABORALS	19
CONTRACTACIÓ PER SEXE I EDAT	19
TAXA D'ATUR I PRESTACIÓ PER DESOCUPACIÓ	22
INDICADORS RESIDENCIALS	24
RÈGIMS DE TINENÇA	24
ANTIGUITAT DE LES CONSTRUCCIONS	26
HABITATGES AMB PROTECCIÓ OFICIAL (HPO)	29
HABITATGES BUITS I OCUPATS	30
INDICADORS FORMATIUS	32
ALUMNES RESIDENTS I FORMACIÓ D'ADULTS	35
ABANDONAMENT ESCOLAR PREMATUR	36
INDICADORS SOCIOSANITARIS	37
POBLACIÓ ADOLESCENT (12-18 ANYS)	40
INDICADORS RELACIONALS I DE CIUTADANIA	42
DADES DELS SERVEIS	46
SERVEIS SOCIALS BÀSICS	46
SERVEI ESPECIALITZAT D'ATENCIÓ A LA INFÀNCIA I L'ADOLESCÈNCIA DEL BAGES	47
PRESTACIÓ D'URGÈNCIA SOCIAL	49
PRESTACIÓ D'AJUTS ECONÒMICS PER AL TRANSPORT ADAPTAT I ASSISTIT	50
SERVEI DE PRIMERA ACOLLIDA	53
SERVEI D'INFORMACIÓ I ATENCIÓ A LA DONA	54
SERVEI D'ATENCIÓ INTEGRAL	54
SERVEI ESPECIALITZAT D'ATENCIÓ A LA VELLESA (SEAV) DEL BAGES	55
LA XARXA D'OBSERVACIÓ	58
PROBLEMÀTIQUES COMPLEXES DE LA COMARCA	62

Introducció

L'Informe de Vulnerabilitat l'ha elaborat l'**Oficina Tècnica d'Acció Comunitària Inclusiva (OTACI)**, que pertany al Servei d'Inclusió Social i Convivència del Consell Comarcal. Les funcions de l'Oficina s'emmarquen en l'eix 0 del **Pla d'Acció Comunitària per a la Inclusió Social del Bages (PLACI)** i són incorporar l'acció comunitària inclusiva de forma transversal, i alhora oferir suport als diversos serveis del Consell Comarcal per prendre decisions gerencials i polítiques. En definitiva, impulsar l'estratègia comarcal d'inclusió social per aconseguir una comarca amb més cohesió social i teixit comunitari.

L'encàrrec de l'OTACI respon als objectius de la **fitxa 52 del contracte programa del Departament de Drets Socials de la Generalitat**, la qual estipula i finança actuacions comunitàries preventives que lluitin contra l'exclusió social i que ho facin amb una mirada comunitària i centrant l'acció en problemàtiques socials que generen exclusió. D'aquesta manera, el Servei d'Inclusió Social i Convivència, en la promoció de l'acció comunitària inclusiva, s'encarrega del lideratge tècnic i operatiu del PLACI i de coordinar-se amb altres equips per donar suport a projectes comunitaris.

L'**Observatori de l'Exclusió Social del Bages** és una de les eines de l'OTACI que s'ha creat per proporcionar informació rigorosa, crítica i de qualitat de forma periòdica, sobre la vulnerabilitat i l'exclusió social a la comarca mitjançant l'anàlisi de dades, la identificació de factors clau, les causes i les conseqüències. Aquesta informació ha de resultar d'utilitat a totes les persones vinculades a la presa de decisions i la planificació, tant d'àmbit polític com tècnic. També ha de proporcionar reflexió estratègica general i propostes per detectar noves problemàtiques, situacions d'exclusió i situacions de millora. **Aquest informe és un dels resultats de l'Observatori.**

A part del Servei d'Inclusió Social i Convivència, encarregat de l'OTACI, també ha estat imprescindible la participació dels i les professionals que han integrat la **Xarxa d'Observació**, així com l'**Espai Estratègic de Coordinació** (grup motor), format per caps de servei del Consell Comarcal.

Aquest és el primer informe de vulnerabilitat de l'Observatori. La intenció és que aquesta informació es vagi actualitzant de forma periòdica a fi i efecte de disposar d'una visió longitudinal de la realitat de la vulnerabilitat social a la comarca.

Marc teòric sobre exclusió social

L'**exclusió social** es pot definir més en termes de procés —que afecta de forma canviant les persones i grups de població al llarg del temps —que en termes de condició social. Com a conseqüència, per analitzar-la i tractar-la cal fer un salt i deixar enrere l'enfocament estàtic tradicional. Cal, doncs, situar-nos en un escenari més dinàmic que descriu l'exclusió social **com a procés** que afecta les persones en qualsevol moment de la seva trajectòria vital i que, per tant, pot ser canviant en el temps i objecte d'intervenció per part de les polítiques d'inclusió social.

D'altra banda, cal també tenir en compte com el concepte d'exclusió social interacciona amb el concepte de **vulnerabilitat social**, en tant que aquest darrer caracteritza les múltiples situacions de precarietat en què es poden trobar les persones i que es poden transformar en exclusió social si s'agregen les circumstàncies o se n'hi acumulen d'altres. En aquest sentit, el terme d'exclusió social s'aplica sobre els **criteris bàsics de la diversitat i la intensitat de factors de vulnerabilitat**, i es refereix a un fenomen multidimensional i polièdric, manifestat i definit, com hem apuntat, més en termes de procés que d'estat, i que respon a les lògiques de producció i reproducció de les desigualtats que imperen les societats occidentals.

Els principals factors de risc i de vulnerabilitat es poden classificar en àmbits diferents per mostrar la complexitat, la multifactorialitat i la interrelació en els processos d'exclusió social. Definim primer els **set àmbits d'exclusió social** que considera la perspectiva teòrica¹ i que es mostren en la taula següent per, a continuació, aprofundir en els factors de risc que s'identifiquen en cadascun d'ells, i en els eixos de desigualtat que actuen transversalment en aquestes situacions.

TAULA 1. ÀMBITS D'EXCLUSIÓ SOCIAL. 2012

Àmbit econòmic	Nivell d'ingressos econòmics
Àmbit laboral	Situació en el mercat de treball
Àmbit formatiu	Nivell d'estudis, coneixements i habilitats (capital formatiu)
Àmbit social i sanitari	Nivell de salut que pot tenir conseqüències en la vida social
Àmbit residencial	Situació de tinença de l'habitatge principal, capacitat de fer front a les despeses de la llar i condicions d'habitabilitat
Àmbit relacional	Intensitat de les relacions en l'àmbit familiar, el veïnal i comunitari
Àmbit de ciutadania i participació	Garantia dels drets civils i participació en la societat

Font: Guia Metodològica Revisada dels Plans Locals d'Inclusió Social. Diputació de Barcelona (2012)

Identificats els principals factors d'exclusió social en cada àmbit, el plantejament de l'anàlisi també ha de tenir en compte que aquests factors s'han d'analitzar considerant els eixos de desigualtat que actuen de forma transversal en totes les dinàmiques d'exclusió social: el gènere, l'edat i la procedència o l'ètnia. Aquests eixos de desigualtat no constitueixen factors d'exclusió, sinó que situen les persones en posicions de més o menys fragilitat en situacions de ruptura vital.

¹ Diputació de Barcelona, *Plans locals d'inclusió social i cohesió social: guia metodològica revisada*, Barcelona, 2012.

Metodologia

Aquest informe, d'una banda, s'ha elaborat a partir de la cerca i el tractament de **dades estadístiques extretes de fonts secundàries** i, de l'altra, s'ha treballat en estreta col·laboració amb els diferents serveis del Consell Comarcal que han facilitat **documentació i memòries**. Algunes de les dades que s'hi presenten no es poden trobar en el format que apareixen en el document, ja que han estat tractades per tal d'obtenir-ne informació més acurada i comparable. Molts indicadors han estat creats *ad hoc* per a aquest document, sempre partint d'informació accessible. Les fonts han estat diverses, tant de registres públics de diversos organismes com dels serveis específics del Consell Comarcal. Al llarg de tot el document s'indica la font de les dades presentades i el nivell de tractament: tota la informació i dades del I Informe de Vulnerabilitat Social al Bages correspon a l'any 2023.

La **selecció d'indicadors** s'ha fet per posar l'accent en les situacions i factors de vulnerabilitat. Tot i que hi ha un nombre rellevant d'indicadors, s'ha cercat avançar en una lògica de simplicitat. Per això s'han reduït els indicadors de servei, que no aporten tant una visió de la realitat social, sinó del desenvolupament dels serveis més vinculats a qüestions relatives a la disponibilitat de recursos del Consell Comarcal que no pas a la realitat social de la comarca.

Pel que fa als indicadors, al llarg del document es fan servir dues nomenclatures per referir-nos a l'àmbit territorial d'anàlisi. Per una banda, es fa referència a la **comarca del Bages** quan s'inclouen dades respecte a tots els municipis; per l'altra, s'anomena **Àrea Bàsica de Serveis Socials (ABSS) del Bages** quan inclou informació de tots els municipis excepte Manresa. Més enllà del fet que hi ha dades que no poden ser recollides sense les de la capital de comarca, igualment s'ha cregut convenient incloure les de Manresa en alguns casos perquè actüi com a punt de referència, i també per tenir una visió més completa de la realitat comarcal.

Per altra banda, aquest recull de dades quantitatives de múltiples fonts s'ha complementat amb aportacions qualitatives de diversos agents. S'ha constituït l'anomenada **Xarxa d'Observació**: un conjunt de professionals del Consell Comarcal que per la seva tasca estan presents en diversos espais de participació tècnica i ciutadana i, per tant, tenen un coneixement actualitzat de la situació. Els espais sectorials en què han participat els membres de la Xarxa d'Observació són les **Taules** i les **Comissions** següents:

- Joves en situació de vulnerabilitat
- Igualtat de tracte i no-discriminació
- Igualtat
- Ocupació
- Benestar emocional

Adicionalment, a la Xarxa s'hi han incorporat d'altres professionals que pertanyen a l'**Àrea d'Atenció a les Persones**, ja que disposen d'una visió específica i més acurada de la realitat dels serveis.

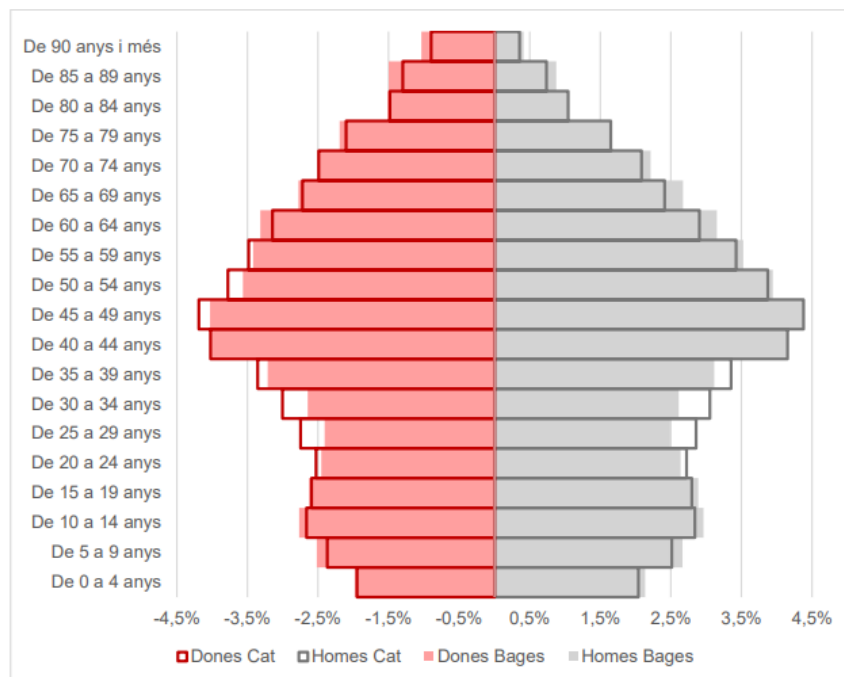
Indicadors demogràfics

Els indicadors demogràfics no aporten informació sobre la vulnerabilitat *per se*. Les característiques demogràfiques de la població tenen relació amb allò que anomenem eixos de desigualtat. Com s'ha presentat prèviament, l'edat, el gènere, la procedència o l'ètnia són elements que poden agreujar situacions d'exclusió social, però no en són factors per si mateix. A més, aquests elements demogràfics són els que hi ha darrere de moltes situacions de discriminació: edatisme, racisme, masclisme. A més, la **perspectiva interseccional** ens ajuda a comprendre que aquestes discriminacions no actuen soles i que podem ser persones discriminades i/o discriminadores en funció dels contextos.

Les dades que es mostren tot seguit, doncs, no són elements que aportin una dimensió de l'exclusió social a la comarca, però sí que ens aporten una visió de la vulnerabilitat relacionada amb determinats col·lectius que tenen més risc de patir certes situacions de discriminació o desavantatge.

Població gran i població jove

GRÀFIC 1. PIRÀMIDE DE POBLACIÓ PER ÀMBIT TERRITORIAL, GRUPS D'EDAT I SEXE. 2022

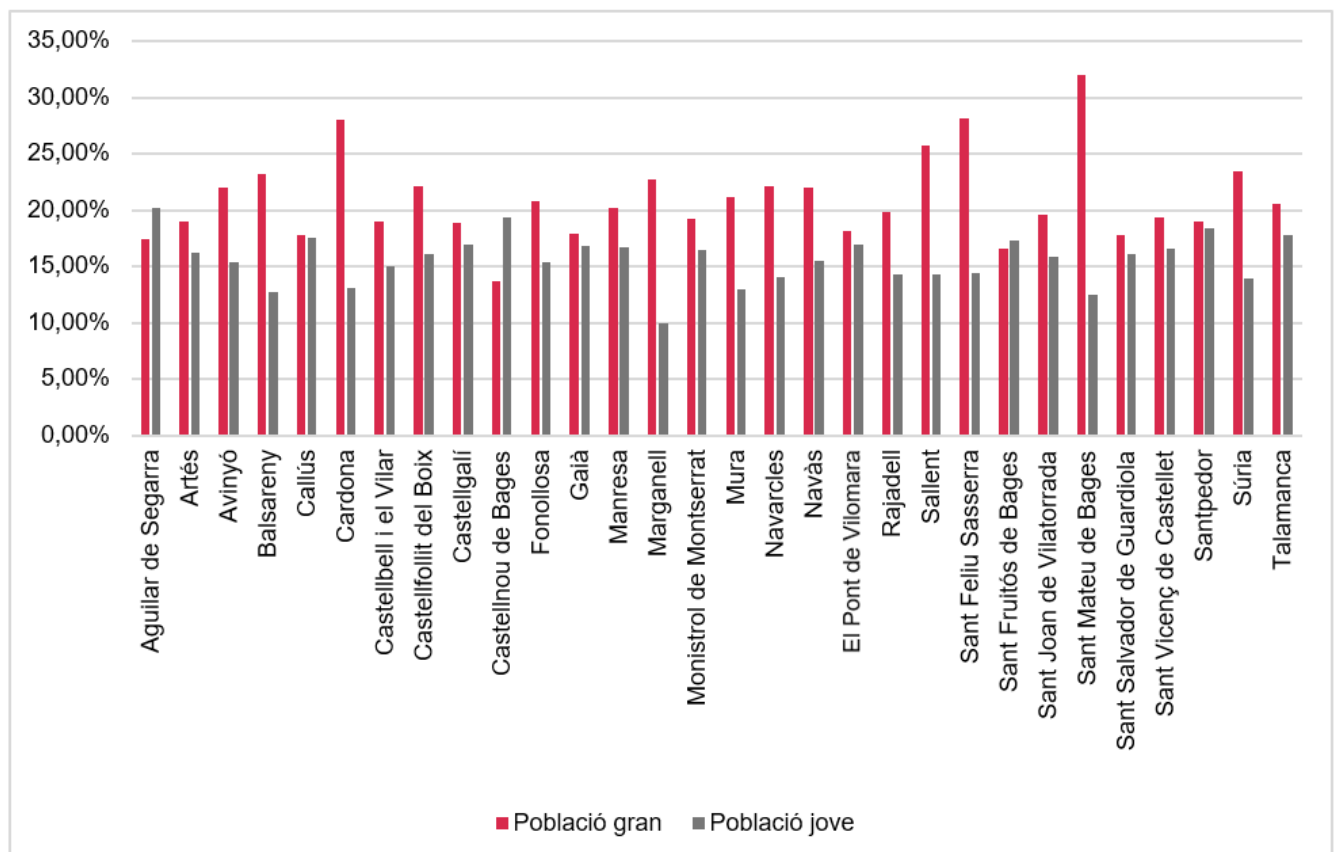
Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat (2022)

D'una banda, la població **més gran de 65 anys** representa el **20,38%** del total. Es distribueix de forma desigual entre els diversos municipis de la comarca i oscil·la entre el 13,70% a Castellnou del Bages i el 32,01% a Sant Mateu de Bages. Aquest últim té l'índex de població més elevat de persones grans. Pel que fa al sexe, els homes són majoria en tots els trams d'edat fins als 60 anys, en què les dones esdevenen majoritàries i en augment a mesura que avança l'edat. El creixement i la lenta, però progressiva, convergència entre els nivells de l'esperança de vida d'homes i dones han estat els trets més destacables en l'evolució de la longevitat, i han marcat les pautes de la mortalitat. A Catalunya, en el període 2017-2021, l'esperança de vida al néixer era de 80,40 anys per als homes i de 85,96 anys per a les dones. Així, el Bages no està exempt de l'envelliment generalitzat que s'està desencadenant a l'Occident des del segle XX.

De l'altra, la **gent jove** (menor de 15 anys) representa el **16,16%** del total de la comarca, proporció que, en l'àmbit municipal, oscil·la entre el 20,21% d'Aguilar de Segarra i el 9,93% de Marganell. El gràfic 2 mostra la distribució de persones grans i joves per municipis de la comarca:

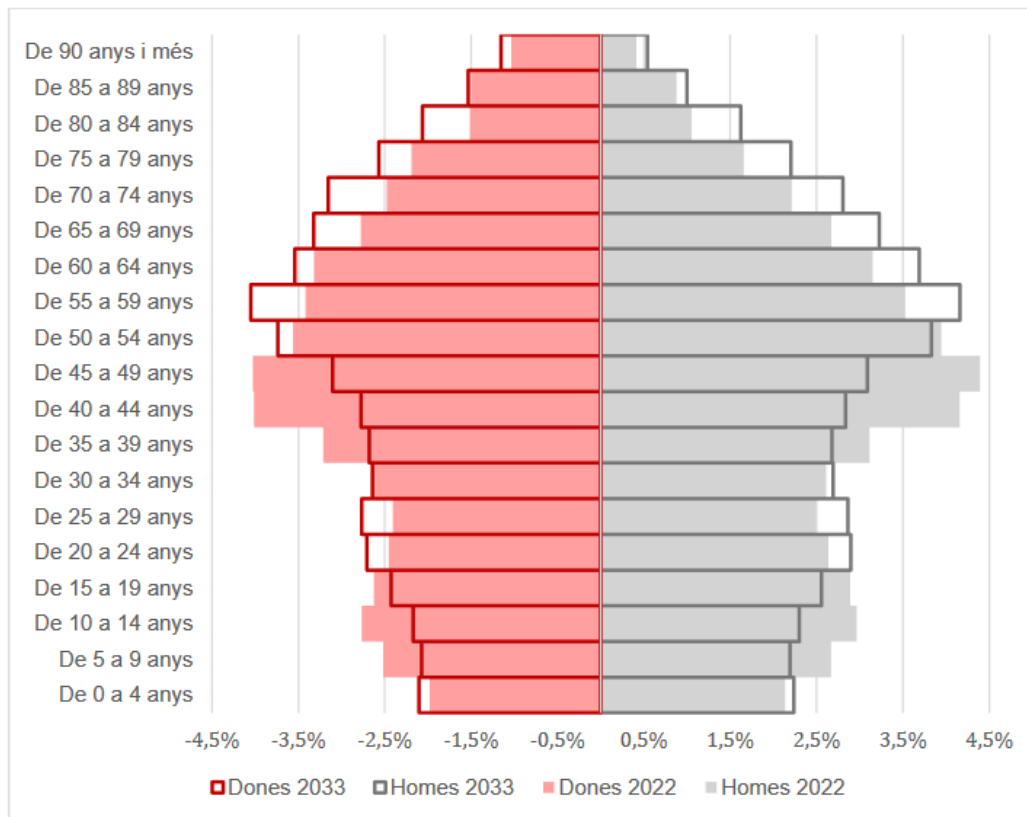
GRÀFIC 2. PERCENTATGE DE POBLACIÓ GRAN I JOVE SOBRE EL TOTAL DE LA POBLACIÓ PER MUNICIPI DE LA COMARCA DEL BAGES. 2022

Font: Hermes. Diputació de Barcelona (Padró continu)

GRÀFIC 3. PIRÀMIDE DE PROJECCIÓ POBLACIÓ AL BAGES AL 2033, PER GRUPS D'EDAT I SEXE . 2023

Elaboració pròpia a partir de dades d'Idescat

Pel que fa a les dades de projecció poblacional de cara al 2033, es mostra un **clar envelliment de la població** en tan sols 10 anys, amb elevats increments de població major de 65 anys. Es destaca la feminització de la població a partir dels 80 anys, tot i que l'augment és més pronunciat pel que fa als homes que a les dones. Per altra banda, la franja de població d'entre 30 i 50 anys està previst que disminueixi de forma molt significativa.

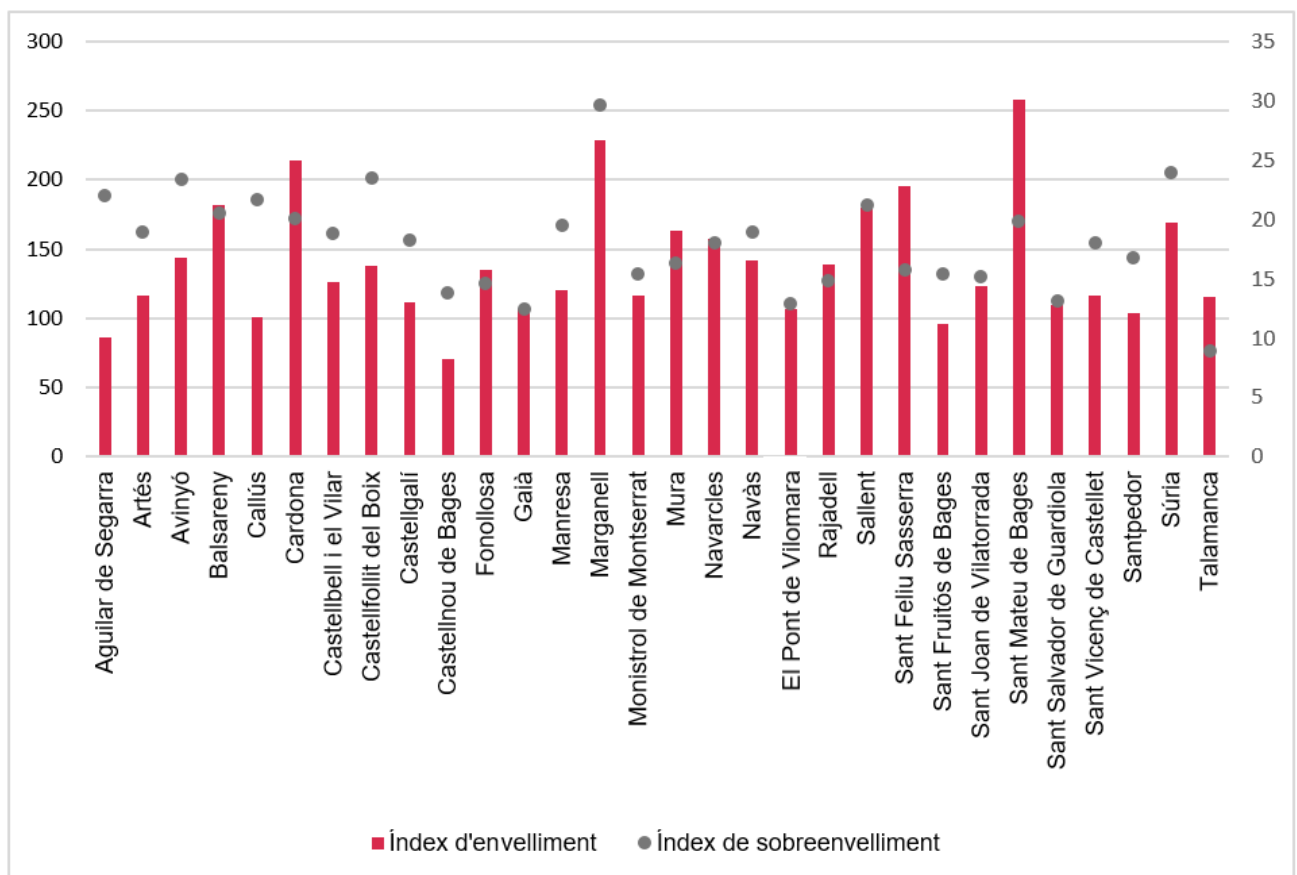
Actualment, la població d'entre 35 i 38 anys és de 11.441 persones, mentre que en el 2033 l'escenari que es preveu és una baixada fins als 9.893. En canvi, la població d'entre 70 i 74 anys, per exemple, passarà de les 6.960 persones actuals a 8.811 el 2033. S'observa, doncs, la continuïtat del procés d'envelliment i sobreenvelliment que experimenta la comarca i que continuarà creixent durant els pròxims anys. També es destaca que el grup de 5 a 14 anys seguirà la mateixa tendència amb un decreixement força important, en contraposició amb els grups d'edat que es troben al capdamunt de la piràmide. Aquest fet és causat, principalment, per la **baixa natalitat** dels últims anys.

Envel·liment de la població

L'índex d'envel·liment, que mesura la relació entre la població major de 65 anys i la població d'entre 0 i 15 anys, és de **126,1** a la comarca. El municipi de Sant Mateu del Bages és el que presenta un índex d'envel·liment més elevat (257,59) i és, com s'ha indicat anteriorment, el que més població de persones grans té de la comarca (32,01%). Destaquen altres municipis amb índexs d'envel·liment elevats, com Marganell (228,57) i Cardona (214,55), davant del 71,01 de Castellnou del Bages o del 86,21 d'Aguilar de Segarra.

GRÀFIC 4. ÍNDEX D'ENVEL·LIMENT I ÍNDEX DE SOBREENVEL·LIMENT (EIX SECUNDARI) PER MUNICIPI DE L'ABSS BAGES. 2022

Font: Hermes. Diputació de Barcelona (Padró continu)

Destaca la **diferència per sexe**: en el cas dels homes, l'índex d'envel·liment és de 106,58, mentre que en el cas de les dones és de 146,89. En aquest sentit, l'índex és superior pel que fa a les dones en pràcticament tots els municipis, excepte en tres en què passa a la inversa: Aguilar de Segarra, Mura i Rajadell. Per últim, en aquells on no hi ha diferències significatives són Fonollosa, Gaià i Castellbell.

Pel que fa a l'**índex de sobreenvelliment**, és a dir la relació entre la població de més de 85 anys amb la població de més de 65 anys, és de **18,75** al total de la comarca i, seguint la mateixa lògica, és força més elevat en les dones (22,02) que en els homes (14,51) en tots els municipis del Bages, i presenten fins a 21,05 punts més en el cas de Talamanca. Marganell (29,69) és el municipi amb l'índex més elevat de sobreenvelliment, seguit de

Súria (23,9) i Castellfollit del Boix (23,53). Per contra, els municipis amb un índex inferior són Talamanca (8,89), Gaià (12,5) i El Pont de Vilomara i Rocafort (12,91).

Aportacions Xarxa d'Observació

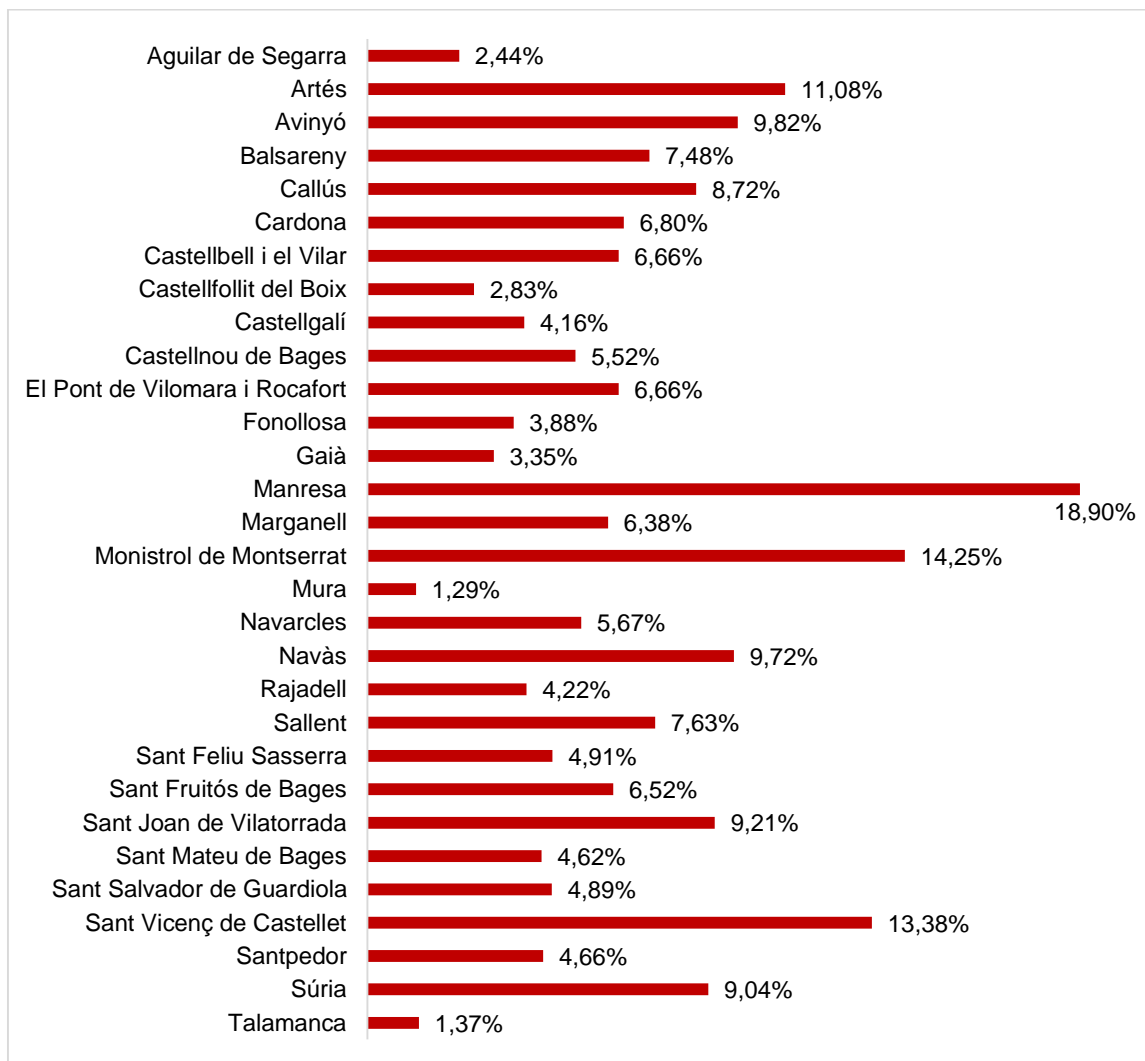
Pel que fa a l'envelliment, es destaca la **desigualtat** que hi ha a la comarca quant a l'**eix urbà-rural**. Les persones grans que viuen en municipis petits disposen de menys serveis: ambulatori només unes hores, manca de farmàcia, bancs, comerços... A això s'hi suma que no hi ha serveis especialitzats en atenció a les persones grans; molts professionals de la salut i dels serveis socials, tot i que no tenen una formació específica, els atenen perquè és la població que hi ha. Alhora, la manca de transport i d'altres serveis incrementa el risc de soledat no volguda i aïllament.

Població estrangera

La **taxa d'estrangeria global**, és a dir, la proporció resident amb nacionalitat estrangera sobre el total de la població, és del **12,73%** al Bages. En desagregar la dada per municipis, observem com el percentatge varia entre poblacions com Mura (1,29%), Talamanca (1,37%) i Aguilar de Segarra (2,44%), respecte als que presenten una taxa més alta, com Manresa (18,90%), Monistrol de Montserrat (14,25%) i Sant Vicenç de Castellet (13,38%).

GRÀFIC 5. TAXA D'ESTRANGERIA GLOBAL PER MUNICIPI DE LA COMARCA DEL BAGES. 2022

Font: Hermes. Diputació de Barcelona (Padró continu)

De les 14.094 persones amb **nacionalitat estrangera**, el 67,5% tenen la nacionalitat marroquina. La segona és la romanesa (17,1%), seguida de la xinesa (5,3%), l'hondurenya (5,3%) i la ucraïnesa (4,9%).

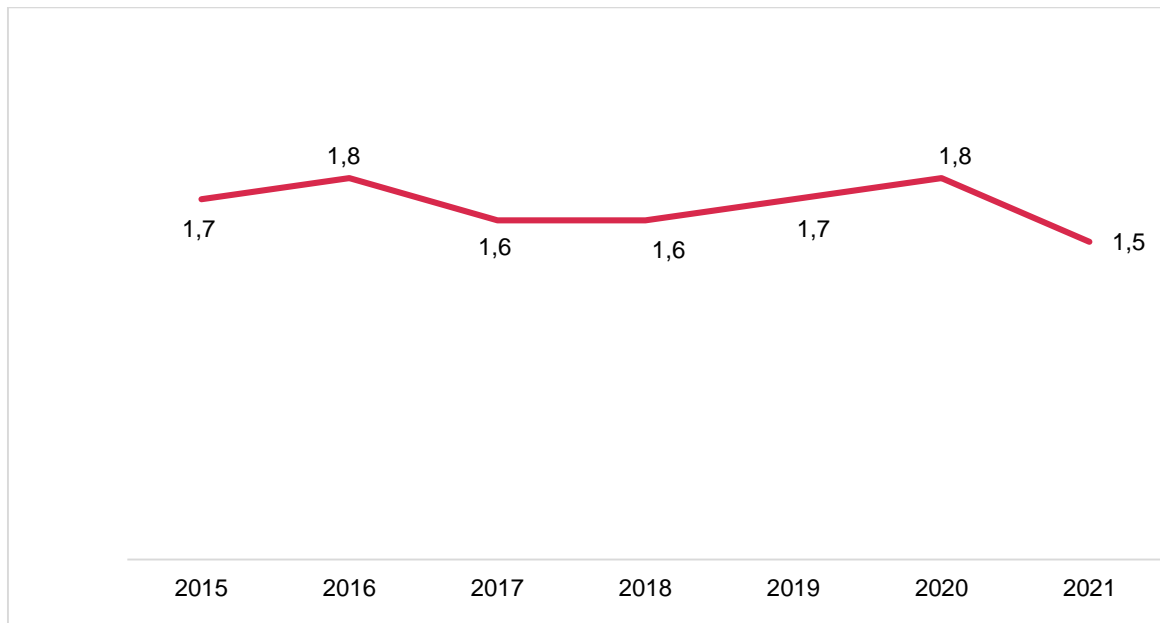
A l'Àrea Bàsica de Serveis Socials del Bages, el 7,5% de la població prové de **països en vies de desenvolupament**, amb dades del 2021 proporcionades per Idescat.

Famílies monoparentals

Les famílies monoparentals representen, l'any 2021, l'**1,5%** del total a l'ABSS del Bages. La proporció ha estat similar els darrers 6 anys, com es pot observar en el gràfic 6:

GRÀFIC 6. PERCENTATGE DE FAMÍLIES MONOPARENTALS A L'ABSS DEL BAGES. 2015-2021

Font: Idescat

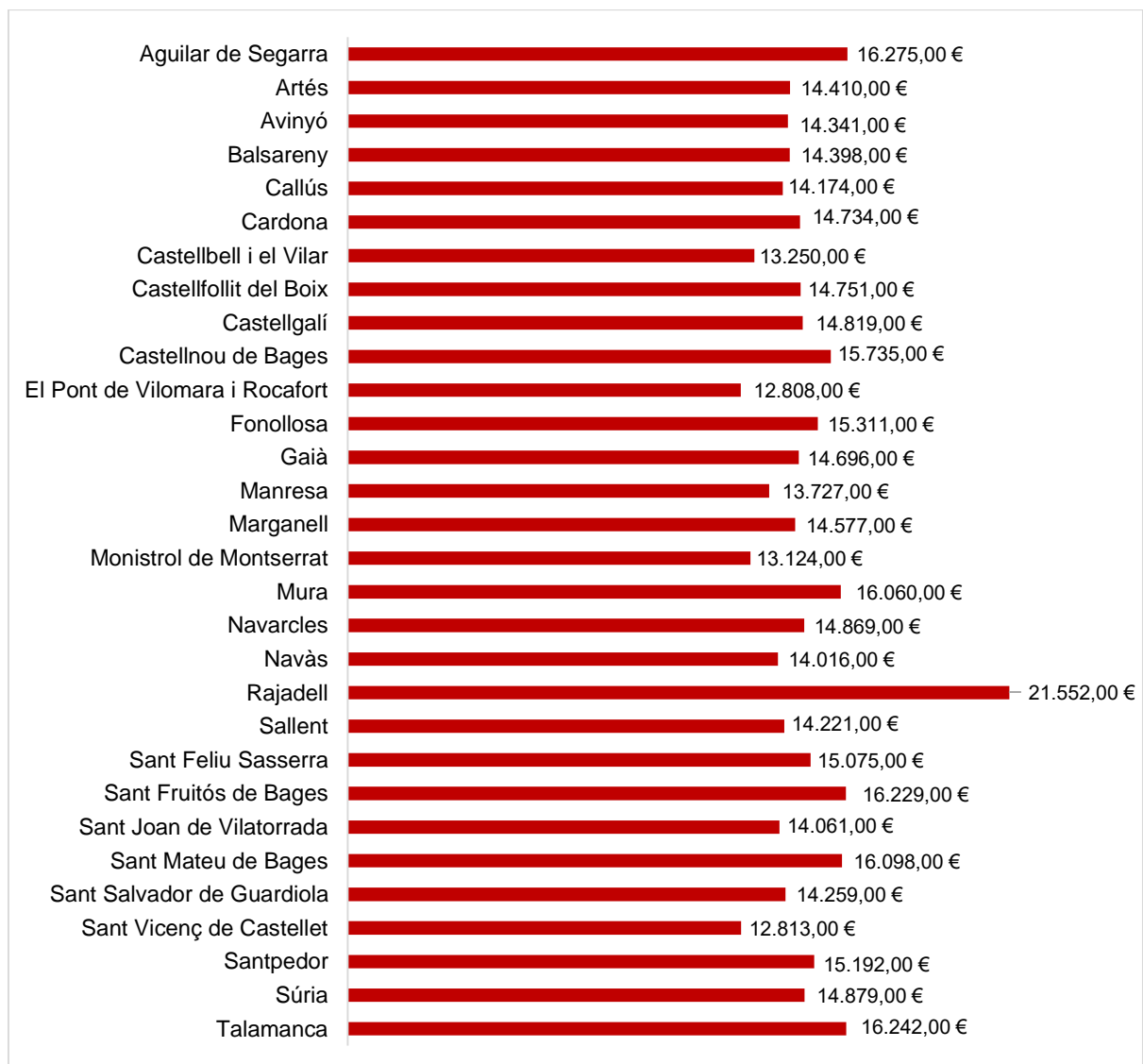

Indicadors econòmics

Renda

La **renda mitjana** per persona dels municipis presenta diferències destacables. Cal recordar que aquesta dada és una mitjana i, per tant, no indica com està distribuïda entre la població. La renda mitjana anual (total de la renda/nombre d'habitants) a la comarca és de **14.890 €** i va des dels 12.808 € del Pont de Vilomara fins als 21.552 € de Rajadell. Cal destacar el cas de Rajadell, ja que no només té la renda més alta, sinó que hi ha força diferència respecte del segon municipi, Aguilar de Segarra, amb 16.275 €.

GRÀFIC 7. RENDA MITJA PER PERSONA PER MUNICIPI DE LA COMARCA DEL BAGES. 2021

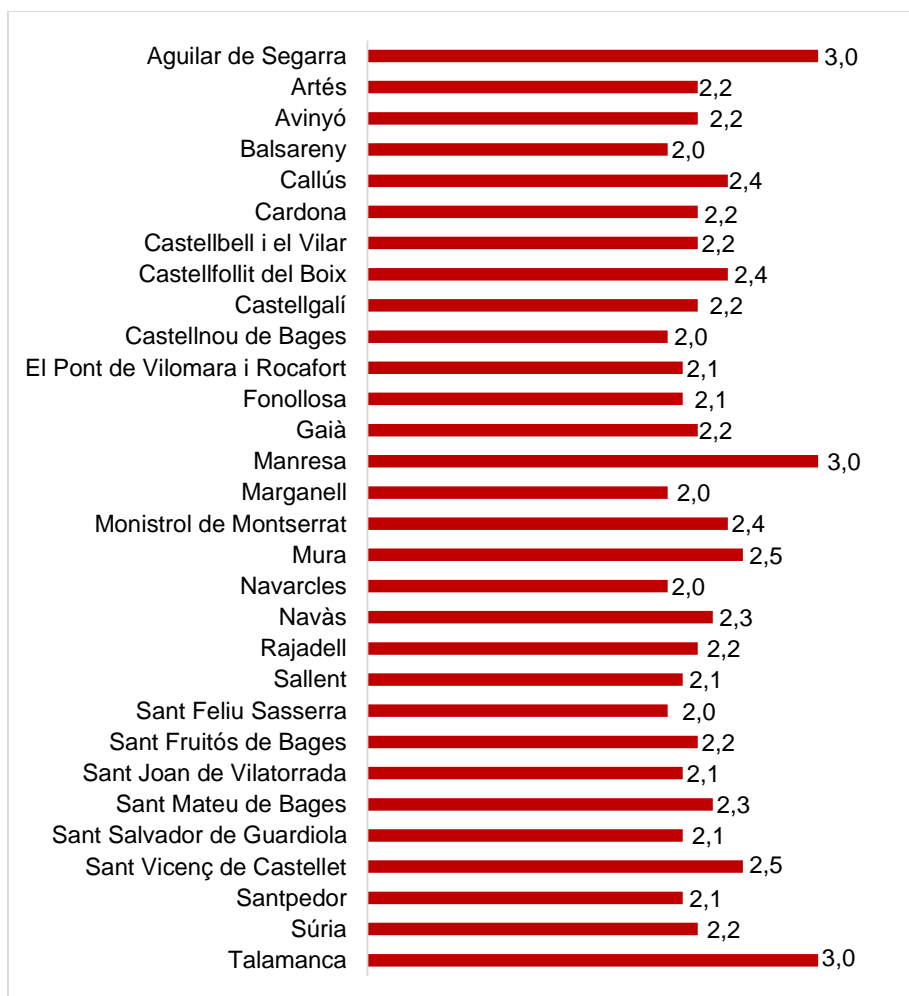

Font: INE

Finalment, s'analitza la **distribució de la renda P80/P20**, que s'interpreta com la relació entre la renda mitjana obtinguda pel 20% de la població amb ingressos més alts (quintil més alt), en relació amb la renda mitjana obtinguda pel 20% de la població amb ingressos més baixos (quintil més alt). D'aquesta manera, es mostra la desigualtat en la distribució de la renda, la qual varia entre el 2 i el 3% en funció del municipi. El més elevat correspon a Aguilar de Segarra (3,0%). Per interpretar la dada, es pot llegir afirmant que el valor és un multiplicador de la diferència de renda entre el 20% de renda més alta i el 20% de renda més baixa. Per exemple, la mitjana de les rendes del 20% més ric d'Aguilar de Segarra multiplica per 3 la mitjana de les rendes de les persones més pobres del municipi.

GRÀFIC 8. DISTRIBUCIÓ DE LA RENDA P80/P20 PER MUNICIPI DE LA COMARCA DEL BAGES. 2021

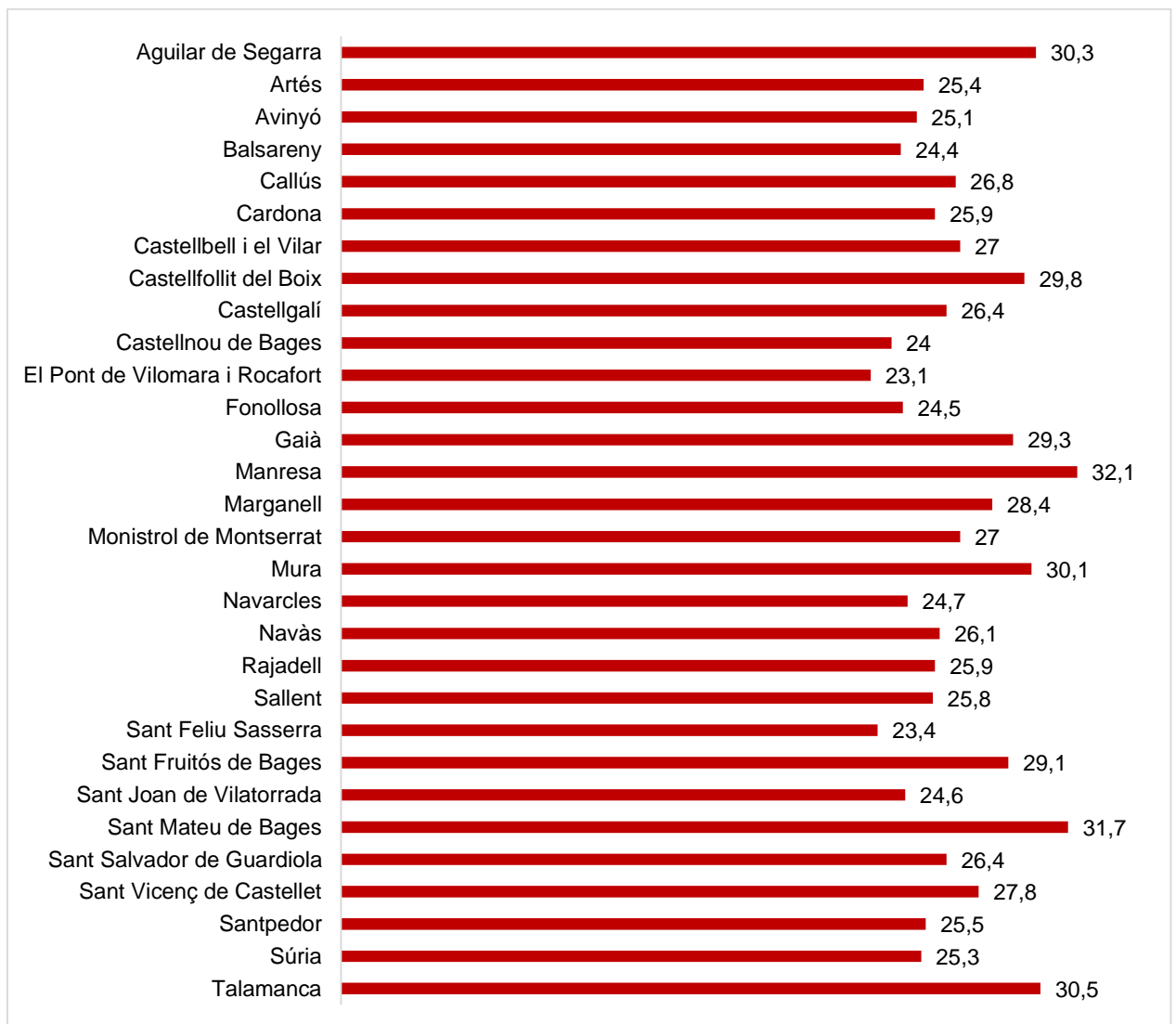
Font: INE

Índex de Gini

Aquest indicador és una mesura de la **desigualtat en la distribució de la renda**, que agafa el valor 0 en cas d'equitat perfecta, i de 100 en cas de desigualtat perfecta. L'índex de Gini per a cada municipi de la comarca és el següent:

GRÀFIC 9. ÍNDEX DE GINI PER MUNICIPI DE LA COMARCA DEL BAGES. 2021

Font: INE

Com es pot observar, **l'índex de Gini al Bages és variable**. Mentre que Manresa té un índex del 32,1, el més alt de la comarca, al Pont de Vilomara i Rocafort és del 23,1, fet que indica que tenen la distribució de la renda relativament més equitativa de la comarca.

En general, hi ha un cert equilibri entre els diferents municipis, on l'índex oscil·la entre els 24 i els 26 punts, excepte casos com Talamanca (30,5), Mura (30,1), Aguilar de Segarra (30,3) i Sant Feliu Sasserra (23,4).

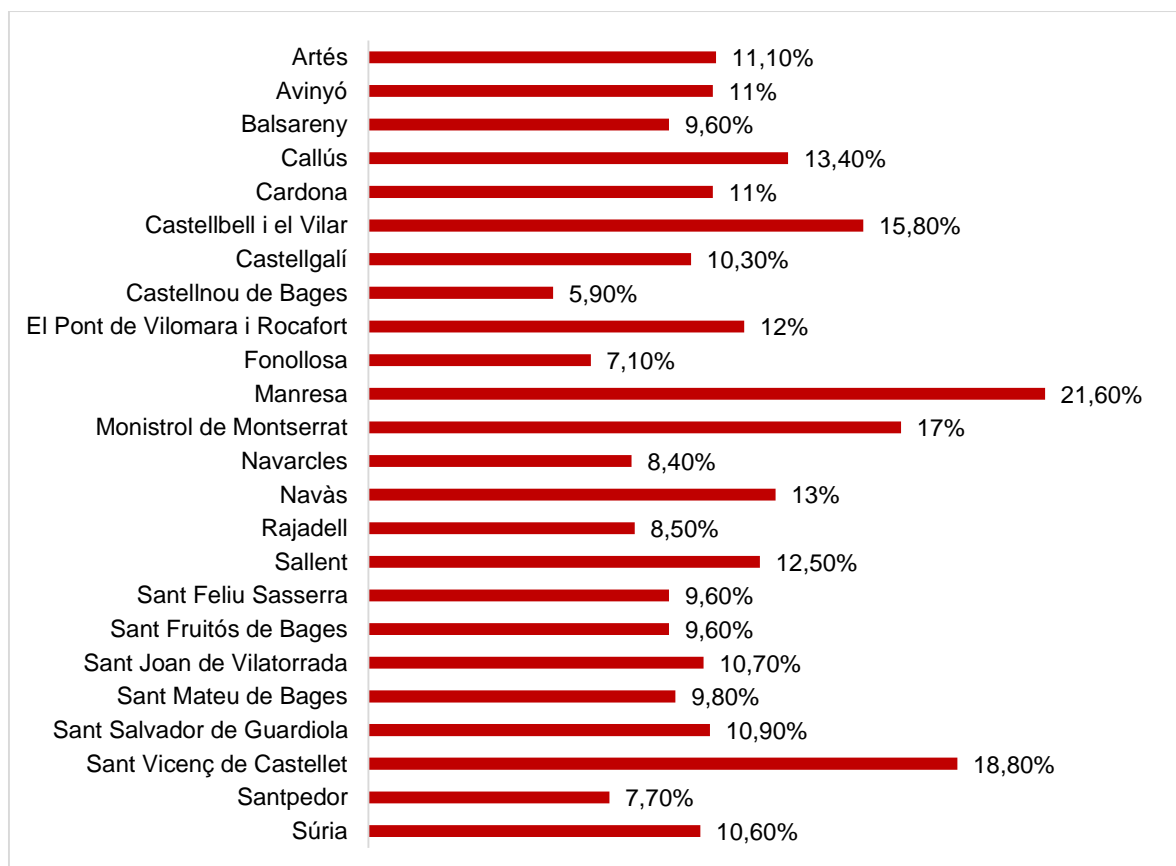

Els indicadors anteriors (P80/P20 i índex de Gini) són dues eines diferents per mesurar el mateix: la distribució desigual de la renda en un territori concret.

Ingressos baixos i Renda Garantida de Ciutadania (RGC)

La proporció de població amb **ingressos per unitat de consum inferior a 10.000 €** és força variable entre municipis (n'hi ha 6 dels quals no es disposa aquesta dada). Destaca Manresa, amb un 21,6% de la població amb ingressos baixos, seguida de Sant Vicenç de Castellet, amb un 18,8%, i Monistrol de Montserrat, amb un 17%. A l'altre cantó hi trobem Castellnou de Bages, amb el 5,9% de la població amb ingressos baixos. Exceptuant Manresa i els municipis dels quals no es disposa de dades (Aguilar de Sagarra, Castellfollit del Boix, Gaià, Marganell, Mura i Talamanca), la **mitjana comarcal** és de l'**11,1%** de la població.

GRÀFIC 10. PERCENTATGE DE POBLACIÓ AMB INGRESSOS PER UNITAT DE CONSUM INFERIORS A 10.000 €, PER MUNICIPI DE LA COMARCA DEL BAGES. 2021

Font: INE

D'altra banda, en tota la comarca hi ha una mitjana de **5.146 persones beneficiàries de la Renda Garantida de Ciutadania** (hi ha 3 municipis dels quals no es disposa aquesta dada, per confidencialitat o per baixa fiabilitat). Així doncs, el 68,3% dels beneficiaris són de Manresa i el 31,7% són de la resta de municipis de la comarca. Aquesta proporció es correspon pràcticament amb l'import percebut: el 66,5% del total de l'import anual és per a persones beneficiàries de Manresa, i el 33,5% per a persones beneficiàries d'altres municipis del Bages. Cal tenir en compte que la renda garantida es dirigeix al col·lectiu activable laboralment. A la taula 2 es poden consultar les persones beneficiàries per municipi:

TAULA 2. POBLACIÓ RECEPTORA DE LA RGC PER MUNICIPI DE LA COMARCA DEL BAGES. 2023

Municipi	Dona	Home	Total
Artés	19	9	28
Avinyó	8	7	15
Balsareny	8	6	14
Callús	16	7	23
Cardona	27	24	51
Castellbell i el Vilar	19	20	39
Castellfollit del Boix	2	0	2
Castellgalí	7	4	11
Castellnou de Bages	1	3	4
El Pont de Vilomara i Rocafort	26	17	43
Fonollosa	0	5	5
Gaià	1	0	1
Marganell	3	3	6
Monistrol de Montserrat	21	10	31
Mura	1	1	2
Navarcles	26	13	39
Navàs	36	36	72
Rajadell	2	0	2
Sallent	45	32	77
Sant Fruitós de Bages	41	29	70
Sant Joan de Vilatorrada	62	38	100
Sant Mateu de Bages	4	1	5
Sant Salvador de Guardiola	10	14	24
Sant Vicenç de Castellet	118	63	181
Santpedor	14	11	25
Súria	29	28	57
Talamanca	2	0	2
Total general	548	381	929

Font: Serveis Socials Bàsics del Consell Comarcal del Bages

TAULA 3. DADES SOCIOECONÒMIQUES DE LA RENDA GARANTIDA DE CIUTADANIA (RGC) I DELS SEUS COMPLEMENTES A LA COMARCA DEL BAGES. 2023

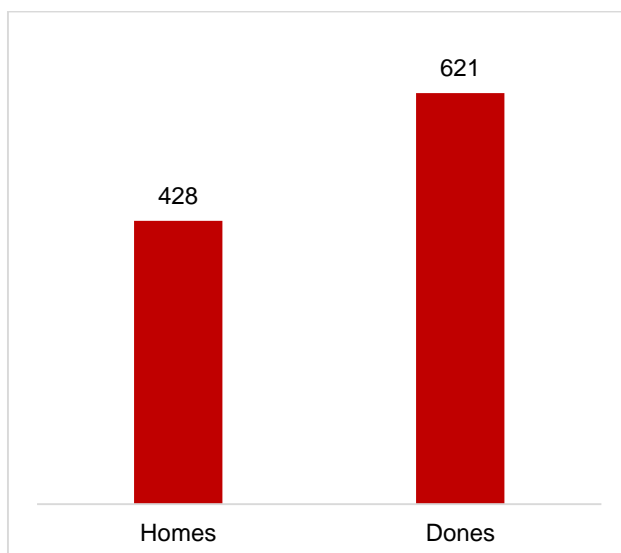
Total executat	1.483.493
Titulars dones	1285
Titulars homes	888
Titulars totals	2173
Beneficiàries dones	1424
Beneficiaris homes	1549
Beneficiàries totals	2973
Destinatàries totals	5146
Prestació econòmica mitjana de RGC per unitat familiar	683 €
Prestació econòmica mitjana de RGC per destinatari	288 €

Font: Direcció General de Prestacions Socials, Departament de Drets Socials (2023)

Pensions

Al Bages hi ha **1.049 persones receptoras de pensions no contributives** de la seguretat social: el 40,8% són homes i el 59,2% són dones. La majoria d'aquestes pensions són per jubilació (59,3%), seguides per les d'incapacitat.

GRÀFIC 11. NOMBRE DE PENSIONS NO CONTRIBUTIVES PER SEXE A LA COMARCA DEL BAGES. 2022

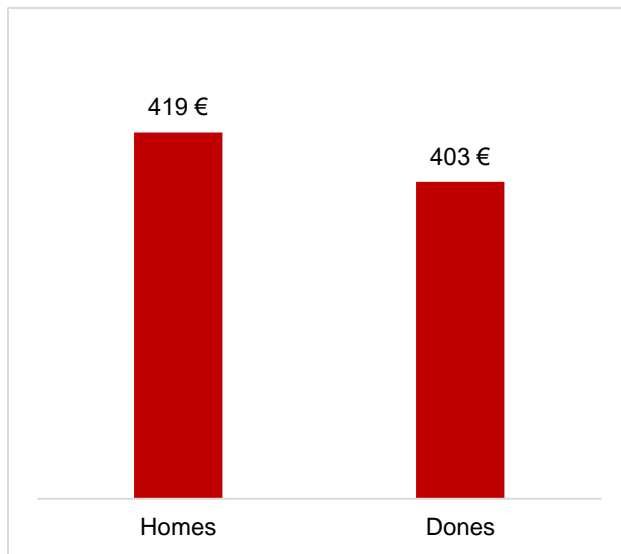

Font: Idescat

La **quantia mitjana** de les pensions no contributives és inferior en les dones (403 €) que en els homes (419 €).

GRÀFIC 12. PENSÍO NO CONTRIBUTIVA MITJANA PER SEXE A LA COMARCA DEL BAGES. 2022

Font: Idescat

Pel que fa a la distribució de les pensions contributives, s'observa que estan distribuïdes desigualment per sexes.

TAULA 4. NOMBRE DE PENSIONS CONTRIBUTIVES PER SEXE. 2022

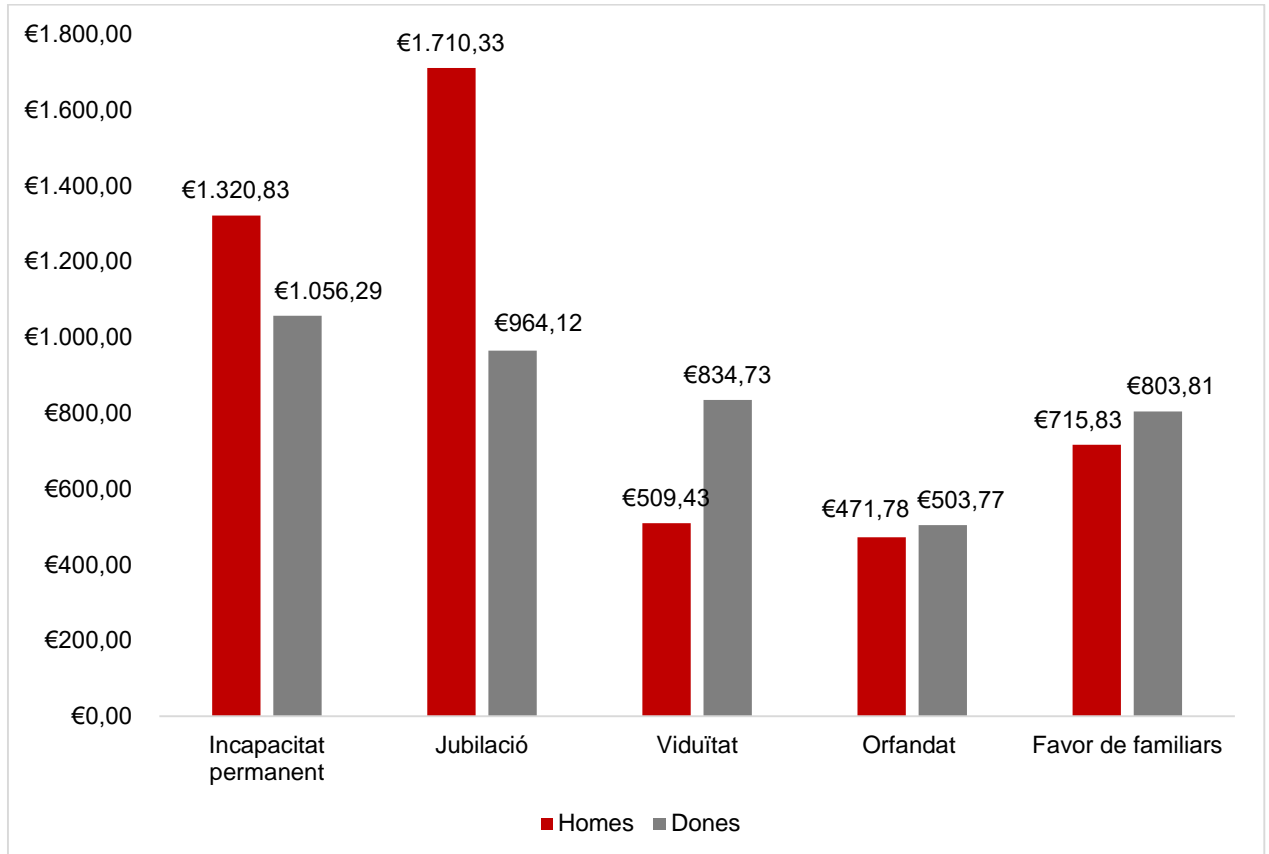
	Incapacitat permanent	Jubilació	Viduïtat	Orfandat	Favor de familiars	Total
Homes	3.127	16.241	1.311	691	8	21.378
Dones	2.753	16.371	9.228	572	22	28.946

Font: Idescat

La taula 4 destaca que la **tipologia de pensions contributives està força determinada pel sexe**. Les dones reben més pensions contributives que els homes, sobretot les de viduïtat (són pensions compatibles amb altres pensions i rendes del treball). Pel que fa a les pensions de jubilació, el nombre és similar entre sexes, si bé hi ha diferències en quanties.

GRÀFIC 13. PENSÍO CONTRIBUTIVA MITJANA PER SEXE A LA COMARCA DEL BAGES. 2022

Font: Idescat

El gràfic 13 permet veure com la diferència en les quanties per sexe es fa visible en les pensions de jubilació, la qual cosa indica desigualtat per sexe en la cotització a la seguretat social durant la trajectòria laboral. Així doncs, les desigualtats de gènere en el mercat laboral acaben traslladades en la jubilació. A aquest fet s'hi suma l'elevada quantia de les pensions de viduïtat de les dones, ja que, en tenir menors ingressos del mercat de treball, necessiten quantitats de supervivència superiors en cas de viduïtat.

Si s'analitza específicament la situació de les dones majors de 65 anys a la comarca, segons les dades de l'Idescat, l'any 2021 n'eren 20.442 al Bages. D'aquestes, només 16.052 cobraven una prestació de jubilació; per tant, hi havia 4.390 dones més grans de 65 anys de la comarca que no la cobraven. Si hi afegim les que cobraven pensions no contributives (384), concloem que **4.006 dones no cobraven cap tipus de prestació per jubilació.**

Aportacions Xarxa d'Observació

La principal aportació feta per la Xarxa és relativa a la **Renda Garantida de Ciutadania**, la qual es percep com a **insuficient per poder dur a terme una vida digna**, especialment en el cas de famílies i de persones soles. En aquests casos es complementa amb ajudes d'urgència (no són estables), però que depenen de cada municipi, fet que genera diversitat segons el lloc on es resideix de la comarca.

Indicadors laborals

Contractació per sexe i edat

La **contractació registrada** al conjunt de la comarca és superior en homes (51,9%) que en dones (48,1%). Cal apuntar que les dades de contractació, tant per sexe com per edat, no estan disponibles per a tots els municipis de la comarca. Pel que fa a la variable de sexe, hi ha 8 municipis dels quals no es tenen dades, i pel que fa a la d'edat, 19.

En primer lloc, l'encreuament de la **contractació registrada per sexe** presenta diferències entre homes i dones. En 15 dels 21 municipis, la contractació d'homes és més alta que la de dones i, en general, les diferències són elevades. Així, per exemple, del total de contractacions d'Avinyó, el 64,1% són d'homes i el 35,9% són de dones; a Balsareny, la proporció és del 70,6% enfront del 29,4%, respectivament; i a Monistrol de Montserrat, del 60,9% enfront del 31,9%. En el cas dels 6 municipis en què la proporció de contractacions és més elevada en el de les dones, les diferències són petites, com es pot comprovar en detall a la taula 5.

TAULA 5. CONTRACTACIÓ REGISTRADA PER SEXE ALS MUNICIPIS DE LA COMARCA DEL BAGES (SOBRE EL TOTAL MUNICIPAL). 2023

Municipi	Homes	Dones
Aguilar de Segarra	37,1%	62,9%
Artés	52,8%	47,2%
Avinyó	64,1%	35,9%
Balsareny	70,6%	29,4%
Callús	69,2%	30,8%
Cardona	52,2%	47,8%
Castellbell i el Vilar	73,7%	26,3%
Castellgalí	74,4%	25,6%
El Pont de Vilomara i Rocafort	56,5%	43,5%
Fonollosa	55,6%	44,4%
Manresa	48,3%	51,7%
Monistrol de Montserrat	60,9%	39,1%
Navarcles	51,2%	48,8%
Navàs	41,7%	58,3%
Sallent	53,8%	46,2%
Sant Fruitós de Bages	57,9%	42,1%
Sant Joan de Vilatorrada	41,4%	58,6%
Sant Salvador de Guardiola	64,7%	35,3%
Sant Vicenç de Castellet	44,8%	55,2%
Santpedor	54,1%	45,9%
Súria	42,9%	57,1%
Total comarca Bages	51,9%	48,1%

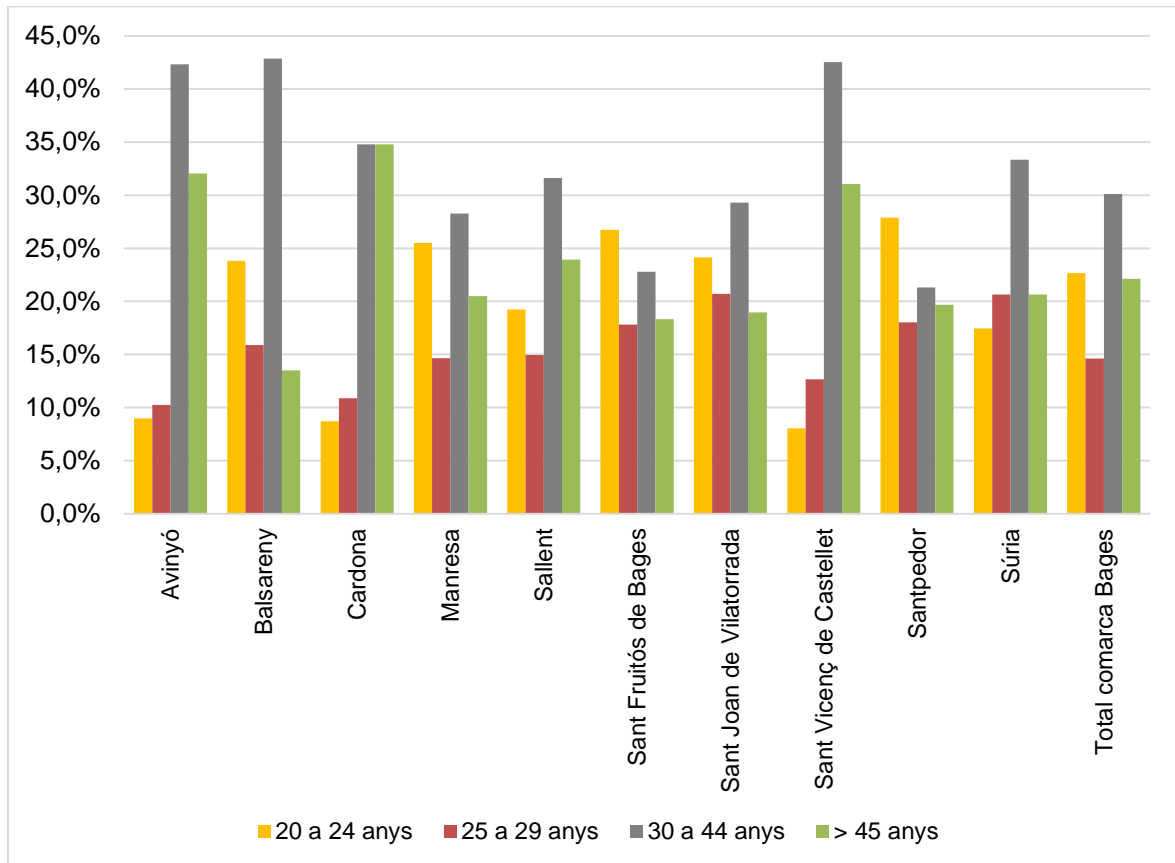
Font: Hermes

En segon lloc, pel que fa a la **contractació registrada per edat**, només hi ha 10 municipis dels quals es disposa de dades per a totes les franges d'edat. La visió general en el conjunt de la comarca permet observar que el grup d'edat més destacat és el de 30 a 44 anys, amb un percentatge del 30,1%, seguit dels més grans de 45 anys, amb un 22,1%. Aquesta tendència coincideix amb la majoria dels municipis, en els quals **les contractacions predominen en les franges d'edat mitjanes i grans**. Pel que fa a les més joves, destaca que el 22,7% de les contractacions corresponen a la franja de 20 a 24 anys, percentatge superior al de la franja de 25 a 29 anys, amb un 14,6%.

El gràfic 14 mostra la distribució de la contractació registrada per edat en els municipis dels quals es disposa de la totalitat de les dades:

GRÀFIC 14 CONTRACTACIÓ REGISTRADA PER EDAT ALS MUNICIPIS DE LA COMARCA DEL BAGES (SOBRE EL TOTAL MUNICIPAL). 2023

Font: Hermes

Tal com s'observa, la **tendència general concentra la contractació en el grup d'edat de 30 a 44 anys**, seguida pels grups d'edat més grans. Destaquen municipis com Sant Vicenç de Castellet, amb el 42,5% de les contractacions en aquesta franja, així com Avinyó (42,3%) i Balsareny (42,9%).

Els municipis amb una distribució de la contractació més equilibrada per franges d'edat són Santpedor, Sant Fruitós del Bages i Manresa.

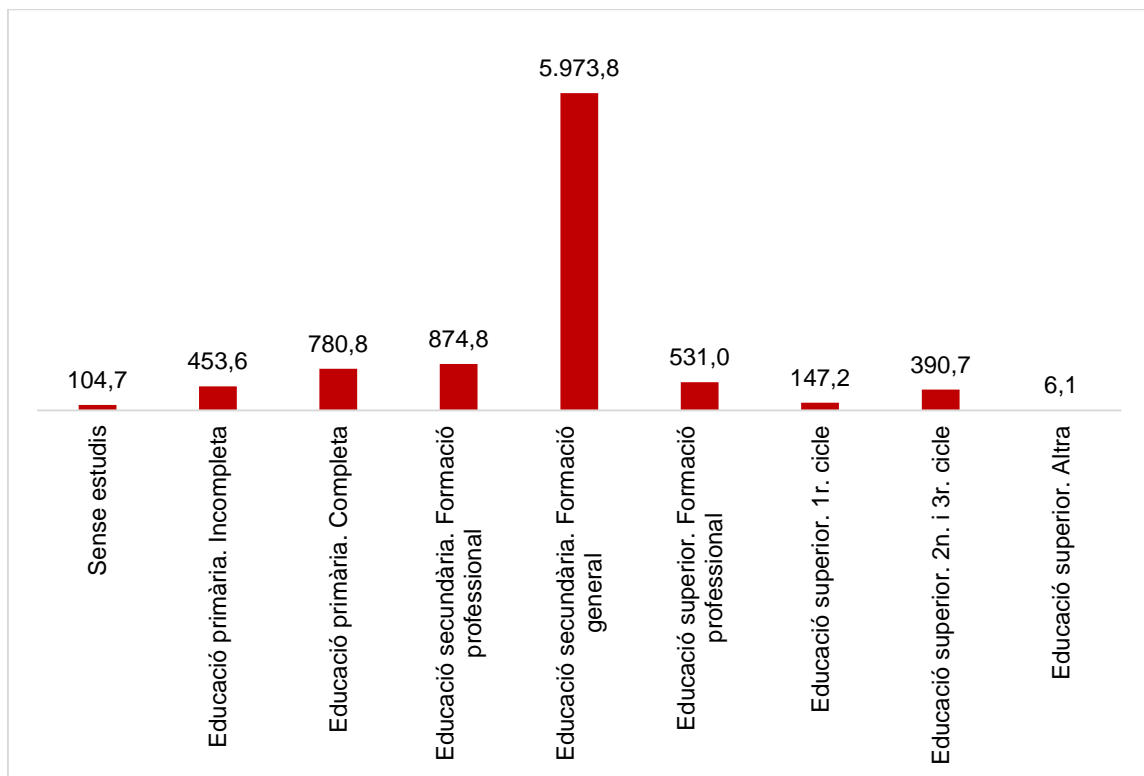
Amb relació a la **població estrangera** i segons les dades facilitades pel Servei d'Ocupació del Consell Comarcal, la contractació de persones estrangeres durant el mes d'abril del 2024 representa el **12,64%** sobre el total de les afiliacions a la seguretat social; per tant, estan representats de la mateixa manera que sobre el total de ciutadania bagenca. De les persones estrangeres contractades, el 60% eren homes i el 40%, dones.

Taxa d'atur i prestació per desocupació

L'any 2022, la **mitjana anual de persones aturades** al Bages va ser de 9.263. D'aquestes, 5.973 (el 64,5%) tenien com a màxim **nivell d'instrucció** assolit l'educació secundària (formació general). El gràfic 15 mostra la distribució de la mitjana anual de persones aturades per nivell d'instrucció al conjunt de la comarca, en nombres absoluts.

GRÀFIC 15. MITJANA ANUAL DEL NOMBRE DE PERSONES ATURADES PER NIVELL D'INSTRUCCIÓ A LA COMARCA DEL BAGES. 2022

Font: Idescat

Les dades d'abril del 2024 mostren una **reducció de l'atur** respecte a la xifra anterior. A l'abril del 2024 hi ha un total de 8.757 persones a l'atur, i la taxa es diferencia per sexes, és del 8,3% en homes i del 12,2% en dones.

L'evolució de l'atur a la comarca és favorable per a tots els trams d'edat:

TAULA 6. TAXA D'ATUR PER EDATS. COMPARATIVA ABRIL 2023-ABRIL 2024

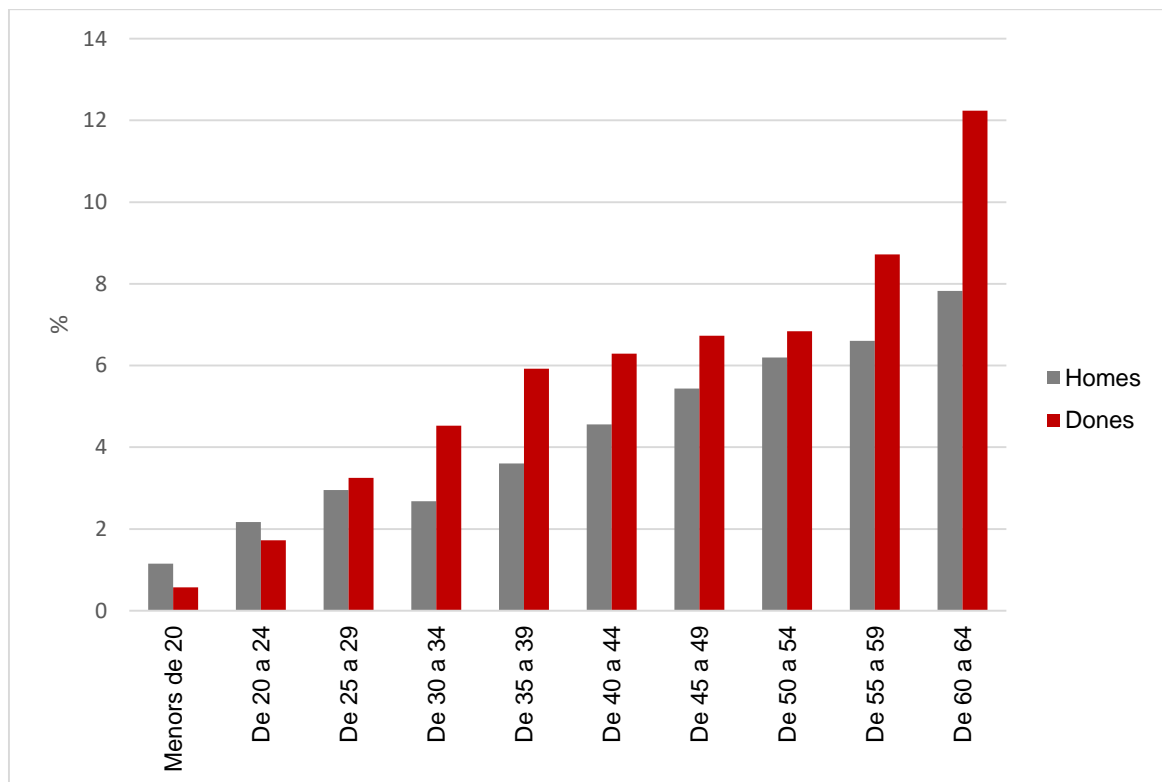
	Taxa d'atur abril 2023	Taxa d'atur abril 2024
Menys de 30 anys	7,2%	7,0%
De 30 a 44 anys	8,8%	8,7%
De 45 a 54 anys	8,9%	8,7%
Major de 55 anys	17,2%	16,7%
Total Bages	10,3%	10,1%

Font: Idescat

Si s'analitza l'atur d'abril del 2024 per trams d'edat, s'hi observa el comportament següent:

GRÀFIC 16. TAXA D'ATUR PER EDATS I SEXE, % SOBRE TOTAL D'ATUR. 2023

Font: Elaboració pròpia a partir d'Idescat

A partir dels 25 anys hi ha més dones a l'atur en tots els trams d'edat, sobretot en les franges de 30 a 39 anys (possible maternitat) i en més grans de 60, ja sigui perquè són les responsables principals de les cures en l'àmbit familiar (tant d'ascendents com de descendents), com per les barreres del mercat laboral davant de l'edatisme present, accentuat en el cas de les dones. Aquests fets generen una més **alta feminització de la pobresa entre la població envellida**.

Finalment, a l'Àrea Bàsica de Serveis Socials (ABSS) del Bages, el percentatge de prestacions per desocupació és del **45,4%**, mentre que a Manresa és del **34,1%**, força inferior.

Aportacions Xarxa d'Observació

S'apunta que el problema principal es troba en les **dones aturades més grans de 45 anys**. Per això són les que tenen més dificultats de reinserció, especialment les que viuen en municipis petits.

Indicadors residencials

Règims de tinença

A la comarca del Bages, el **69%** dels **habitatges principals són de propietat**. Es tracta de 48.531 habitatges, xifra força superior als 15.708 habitatges de lloguer, que suposen el 22,3% del total.

TAULA 7. HABITATGES PRINCIPALS PER RÈGIM DE TINENÇA A LA COMARCA DEL BAGES. 2021

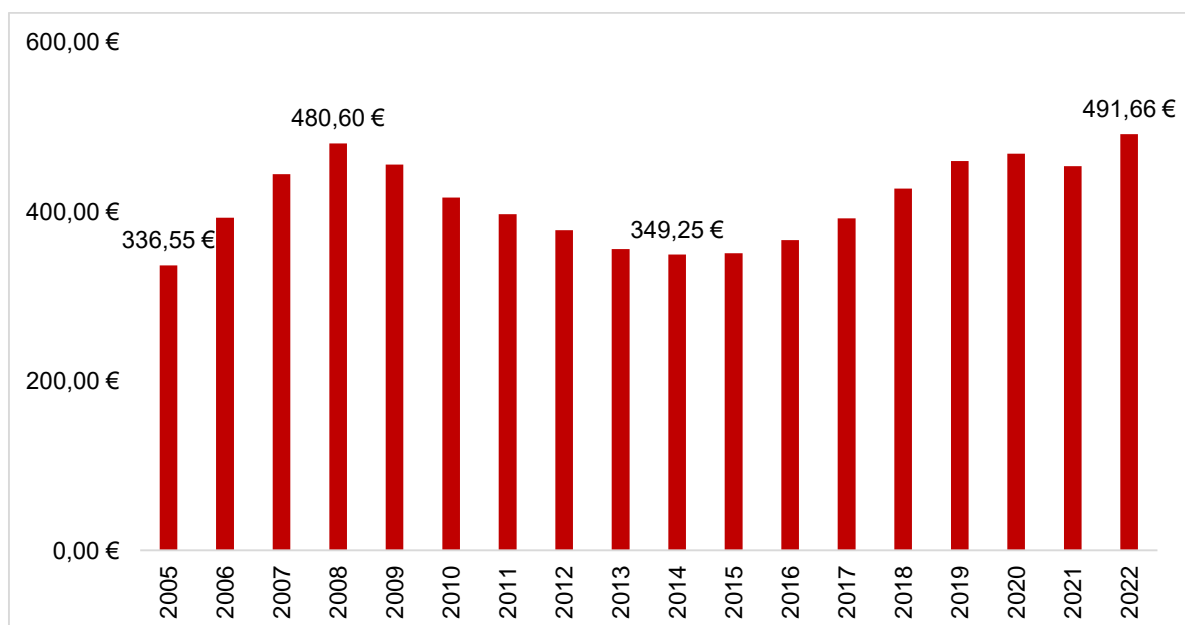
Règim de tinença	Nombre	% sobre el total
De propietat	48.531	69%
De lloguer	15.708	22,3%
Altres formes	6.048	8,6%
Total	70.290	100,0%

Nota de la font: Al Cens de 2021, per garantir el secret estadístic, els resultats estan arrodonits aleatòriament a valors múltiples de 3. Per aquesta raó algun total pot no coincidir amb la suma de la seva desagregació.

Font: Idescat

L'any 2008 hi va haver un primer pic del preu de lloguer: 480,60 € de mitjana mensual. Els anys següents la mitjana va baixar fins a arribar als 349,25 € l'any 2014. Des de llavors, la mitjana ha mantingut la tendència a l'alça fins al 2022, moment en què ja supera el pic del 2008, i se situa als 491,66 €. Tanmateix, cal tenir present que no es disposa de les dades dels anys 2023 i 2024, les quals probablement apuntarien a un increment encara més alt.

GRÀFIC 27. EVOLUCIÓ DEL PREU MITJÀ DE LLOGUER CONTRACTUAL A LA COMARCA DEL BAGES. 2005-2022

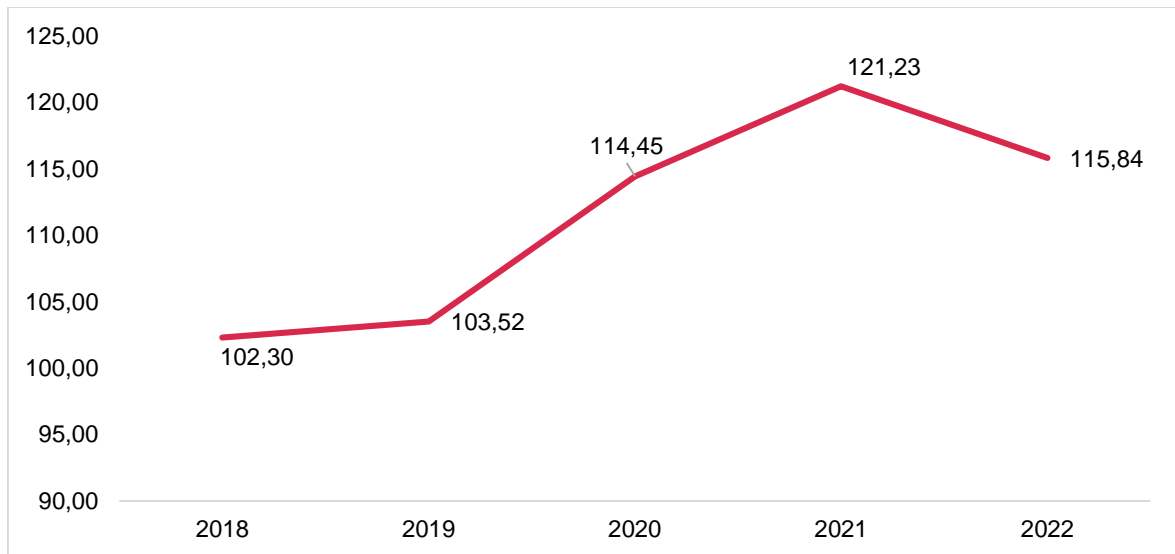

Font: Departament de Territori

Pel que fa als preus de les compravendes, no es disposa de dades anteriors al 2018. De forma semblant als preus del lloguer, entre el 2018 i el 2022 la tendència ha estat a l'alça. El 2022, el preu baixa de 121.230 € als 115.840 €. Destaca l'increment de fins a 13.540 € entre el 2018 i el 2022.

GRÀFIC 18. EVOLUCIÓ DEL PREU TOTAL MITJÀ DE LES COMPRAVENDES D'HABITATGE REGISTRADES A LA COMARCA DEL BAGES (MILERS D'EUROS). 2018-2022

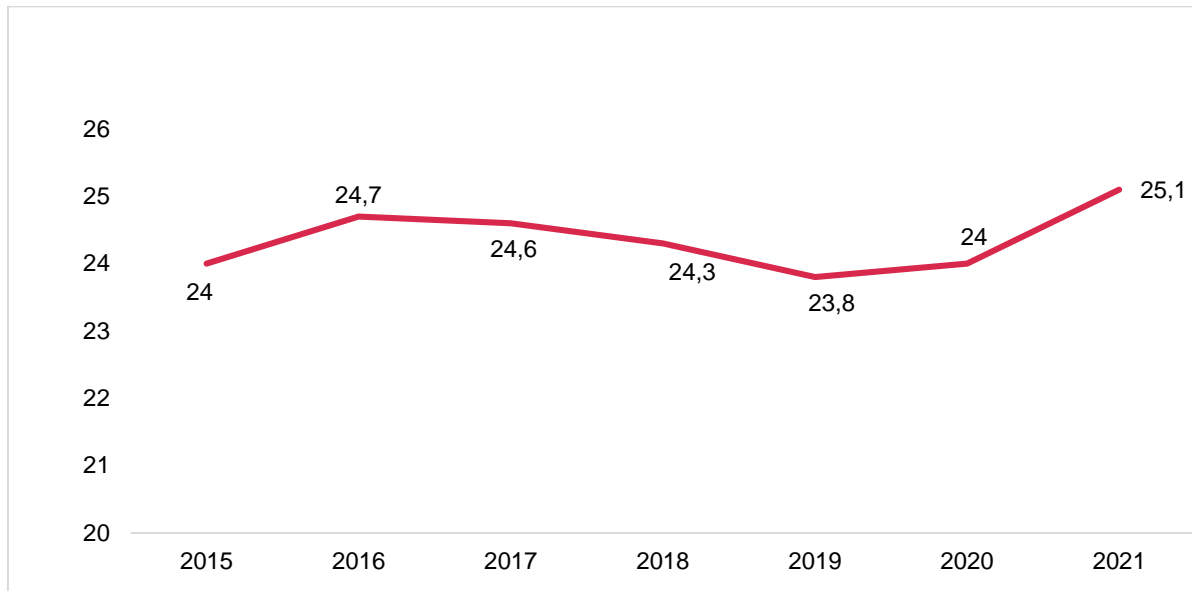
Font: Departament de Territori

Amb aquestes dades, juntament amb el fet que la Renda Familiar Bruta Disponible és de 18.310 €, es conclou que l'**esforç econòmic per fer front al lloguer** és del **32,2%** al conjunt de la comarca.

Per altra banda, el percentatge de **població major de 75 anys que viu sola a l'ABSS del Bages** presenta variabilitat entre el 2015 i el 2021. En termes generals, després d'una lleugera disminució entre el 2015 (24%) i el 2019 (23,8%), el 2020 va tornar a augmentar fins al 24%, i el 2021 fins al 25,1%, la qual cosa fa pensar que la tendència dels propers anys serà de creixement.

GRÀFIC 19. PERCENTATGE DE PERSONES MAJORS DE 75 ANYS QUE VIUEN SOLES A L'ABSS DEL BAGES. 2015-2021

Font: Idescat

Antiguitat de les construccions

Al conjunt de la comarca, el **32,1% de les construccions són posteriors a l'any 2000**. El 15% van ser construïdes entre el 1970 i el 1979 i el 10,8%, abans del 1950. Tanmateix, aquests percentatges varien força d'un municipi a l'altre. En general, a la majoria dels municipis més del 25% de les construccions són del 2000 en endavant, però sobretot destaquen els rurals com Aguilar de Segarra, Gaià, Mura, Rajadell i Sant Mateu del Bages, on més del 40% de les construccions són anteriors al 1950. Per altra banda, també hi ha municipis, com Callús, Castellgalí, Sant Fruitós de Bages, Sant Vicenç de Castellet i Santpedor, en què més del 40% de les construccions són posteriors a l'any 2000.

La taula 8 mostra la **distribució de l'antiguitat de les construccions per municipi**. S'ha de tenir en compte, però, que les dades no són significatives per als municipis amb menys construccions, ja que una petita variació numèrica pot suposar una gran variació percentual.

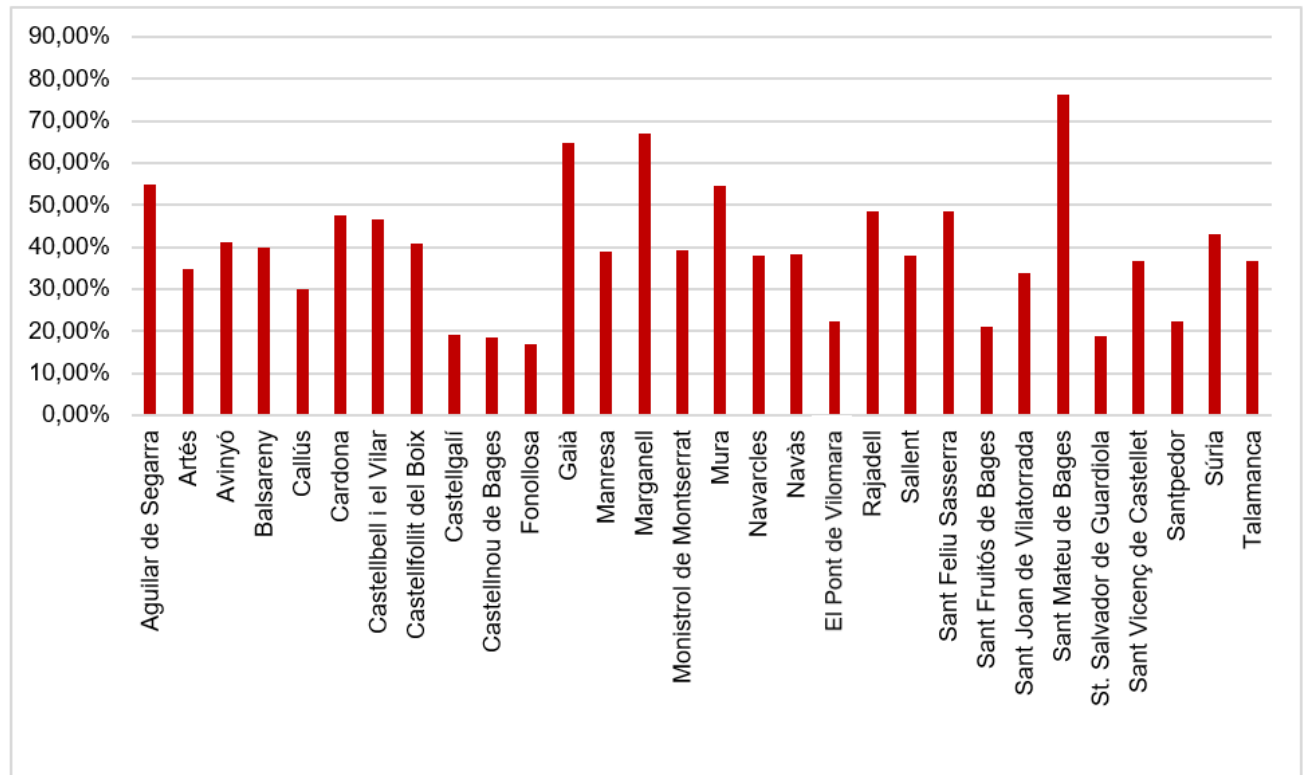
TAULA 8. PERCENTATGE DE CONSTRUCCIONS SEGONS PERÍODE D'ANTIGUITAT ALS MUNICIPIS DE LA COMARCA DEL BAGES. 2022

Municipi	Abans de 1950	1950-1959	1960-1969	1970-1979	1980-1989	1990-1999	2000 i posterior	Sòl vacant	Sense definir
Aguilar de Segarra	41,7%	2,4%	0,0%	10,7%	16,7%	0,0%	4,8%	23,8%	0,0%
Artés	12,0%	2,9%	5,4%	14,5%	10,9%	6,6%	37,2%	10,5%	0,0%
Avinyó	15,6%	2,4%	7,1%	16,0%	13,9%	5,8%	25,9%	13,2%	0,1%
Balsareny	13,6%	6,5%	8,3%	11,6%	8,9%	13,7%	27,1%	9,0%	1,4%
Callús	16,3%	1,8%	3,2%	8,7%	4,1%	4,0%	54,9%	6,9%	0,1%
Cardona	28,0%	3,0%	6,7%	10,0%	30,8%	4,8%	10,4%	6,4%	0,0%
Castellbell i el Vilar	14,7%	7,0%	7,8%	17,1%	9,8%	7,0%	25,4%	11,1%	0,0%
Castellfollit del Boix	30,9%	4,0%	4,0%	2,0%	7,4%	10,1%	19,5%	22,1%	0,0%
Castellgalí	8,1%	0,9%	1,7%	8,3%	8,0%	7,1%	42,2%	23,7%	0,0%
Castellnou de Bages	2,7%	0,2%	1,7%	13,8%	13,5%	8,6%	22,4%	37,1%	0,0%
Fonollosa	6,9%	0,7%	1,0%	8,2%	28,5%	6,3%	24,4%	24,1%	0,0%
Gaià	48,4%	6,0%	6,0%	4,4%	3,3%	2,2%	14,3%	15,4%	0,0%
Manresa	9,1%	3,9%	8,6%	17,5%	10,9%	17,2%	31,1%	1,7%	0,0%
Marganell	7,5%	3,8%	6,4%	49,4%	9,0%	6,9%	8,7%	8,4%	0,0%
Monistrol de Montserrat	17,6%	3,6%	6,3%	11,8%	14,6%	10,8%	26,1%	9,1%	0,1%
Mura	42,5%	0,5%	6,3%	5,2%	11,2%	7,9%	7,6%	18,8%	0,0%
Navarcles	7,9%	2,5%	7,1%	20,5%	10,0%	7,4%	33,2%	11,5%	0,0%
Navàs	12,7%	2,5%	7,9%	15,3%	17,3%	8,6%	29,7%	5,9%	0,0%
El Pont de Vilomara i Rocafort	9,4%	0,8%	2,6%	9,4%	13,1%	8,8%	31,9%	23,9%	0,0%
Rajadell	40,0%	0,9%	2,6%	5,1%	5,1%	0,9%	16,2%	29,4%	0,0%
Sallent	16,3%	4,4%	5,7%	11,5%	12,7%	9,8%	32,4%	7,2%	0,0%
Sant Feliu Sasserra	29,4%	4,1%	3,1%	11,9%	8,3%	6,2%	15,5%	20,9%	0,5%
Sant Fruitós de Bages	4,5%	0,7%	4,7%	11,2%	9,9%	15,9%	41,9%	11,1%	0,1%
Sant Joan de Vilatorrada	3,0%	2,2%	11,0%	17,6%	10,5%	22,2%	30,4%	3,1%	0,0%
Sant Mateu de Bages	46,3%	2,2%	5,9%	21,8%	4,2%	2,8%	9,9%	6,7%	0,3%
St. Salvador de Guardiola	3,5%	1,2%	1,0%	13,0%	37,2%	10,5%	21,1%	12,4%	0,0%
Sant Vicenç de Castellet	10,5%	4,4%	7,4%	14,4%	5,4%	6,9%	45,4%	5,7%	0,0%
Santpedor	8,6%	1,0%	3,9%	8,7%	11,1%	12,1%	47,6%	7,0%	0,0%
Súria	23,5%	2,1%	7,8%	9,8%	8,8%	11,9%	28,4%	7,7%	0,0%
Talamanca	6,7%	3,7%	8,0%	18,3%	7,3%	10,6%	12,2%	33,3%	0,0%
Total Bages	10,8%	3,2%	7,3%	15,1%	11,6%	13,5%	32,1%	6,4%	0,0%

Font: Hermes (cadastre)

GRÀFIC 20. PERCENTATGE D'HABITATGES ANTERIORS A 1979.

Font: Hermes (cadastre)

El gràfic 20 mostra el percentatge d'habitatges anteriors al 1979 (previs a la regulació d'aïllament dels habitatges: el Reial Decret 2479/1979, de 6 de juliol, en el qual es va aprovar la Norma Bàsica d'Edificació NBE-CT/79). A la comarca, i de mitjana, el 40% dels habitatges són anteriors a aquesta data; això no significa que les construccions siguin totes deficientes, però sí que no hi havia control sobre materials ni exigències relatives a l'aïllament.

Habitatges amb protecció oficial (HPO)

Al total de la comarca hi ha 3.334 **habitatges amb protecció oficial**, 1.492 dels quals són a Manresa (44,7%), 375 a Súria (11,2%) i 337 a Sant Fruitós de Bages (10,1%), amb dades del 2022.

TAULA 9. NOMBRE I PERCENTATGE D'HABITATGES AMB PROTECCIÓ OFICIAL VIGENT PER MUNICIPI. 2022

Municipi	Total HPO	% sobre el total d'HPO
Aguilar de Segarra	0	0,0%
Artés	124	3,7%
Avinyó	24	0,7%
Balsareny	105	3,1%
Callús	98	2,9%
Cardona	76	2,3%
Castellbell i el Vilar	22	0,7%
Castellfollit del Boix	0	0,0%
Castellgalí	1	0,0%
Castellnou de Bages	0	0,0%
El Pont de Vilomara i Rocafort	65	1,9%
Fonollosa	0	0,0%
Gaià	0	0,0%
Manresa	1.492	44,8%
Marganell	2	0,1%
Monistrol de Montserrat	27	0,8%
Mura	0	0,0%
Navarcles	75	2,2%
Navàs	64	1,9%
Rajadell	0	0,0%
Sallent	157	4,7%
Sant Feliu Sasserra	12	0,4%
Sant Fruitós de Bages	337	10,1%
Sant Joan de Vilatorrada	164	4,9%
Sant Mateu de Bages	7	0,2%
Sant Salvador de Guardiola	0	0,0%
Sant Vicenç de Castellet	50	1,5%
Santpedor	57	1,7%
Súria	375	11,2%
Talamanca	0	0,0%
Total Bages	3.334	100,0%

Font: Departament d'Habitatge (Generalitat de Catalunya)

Habitatges buits i ocupats

En general, el nombre d'**habitatges buits i d'habitatges ocupats sense títol habilitant**² s'ha reduït a la majoria dels municipis del Bages entre el 2015 i el 2022. Al conjunt de la comarca ha passat dels 2.055 el 2015 als 1.484 el 2022. Hi ha poblacions en les quals hi ha hagut una disminució marcada, com ara a Navàs, en què el 2014 hi havia 142 habitatges i el 2022, només 34.

La taula 10 mostra l'evolució dels habitatges buits i dels habitatges ocupats sense títol habilitant als municipis de la comarca en aquest període de temps, en nombres absoluts:

TAULA 10. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'HABITATGES BUITS I D'HABITATGES OCUPATS SENSE TÍTOL HABILITANT ALS MUNICIPIES DE LA COMARCA DEL BAGES. 2015-2022

Municipi	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Artés	57	60	60	60	66	60	56	55
Avinyó	17	17	17	16	19	16	15	15
Balsareny	23	48	48	48	51	28	31	31
Callús	29	29	29	29	32	29	27	26
Cardona	19	22	19	12	12	13	14	16
Castellbell i el Vilar	50	52	52	52	76	75	75	58
Castellfollit del Boix	1	1	1	1	1	1	-	-
Castellgalí	39	40	44	44	43	41	37	35
Castellnou de Bages	11	12	12	12	15	15	12	12
El Pont de Vilomara i Rocafort	52	53	56	56	61	55	50	45
Fonollosa	13	14	13	13	20	17	16	16
Manresa	946	850	782	478	511	578	641	599
Marganell	2	3	3	3	3	3	3	3
Monistrol de Montserrat	55	55	56	54	76	73	72	65
Navarces	38	41	41	41	48	46	42	41
Navàs	75	142	142	112	42	44	37	34
Rajadell	3	3	3	3	5	4	4	4
Sallent	97	108	106	57	48	61	69	63
Sant Feliu Sasserra	5	5	5	5	5	5	5	5
Sant Fruitós de Bages	63	69	67	41	51	50	78	74
Sant Joan de Vilatorrada	81	88	69	36	44	44	52	46
Sant Mateu de Bages	2	2	2	2	2	2	2	2
Sant Salvador de Guardiola	24	29	30	30	36	34	28	23
Sant Vicenç de Castellet	192	203	184	95	100	99	120	112
Santpedor	86	96	98	97	102	90	75	68
Súria	73	74	57	27	27	30	36	33
Talamanca	2	3	3	3	3	3	3	3
Total Bages	2.055	2.119	1.999	1.427	1.499	1.516	1.600	1.484

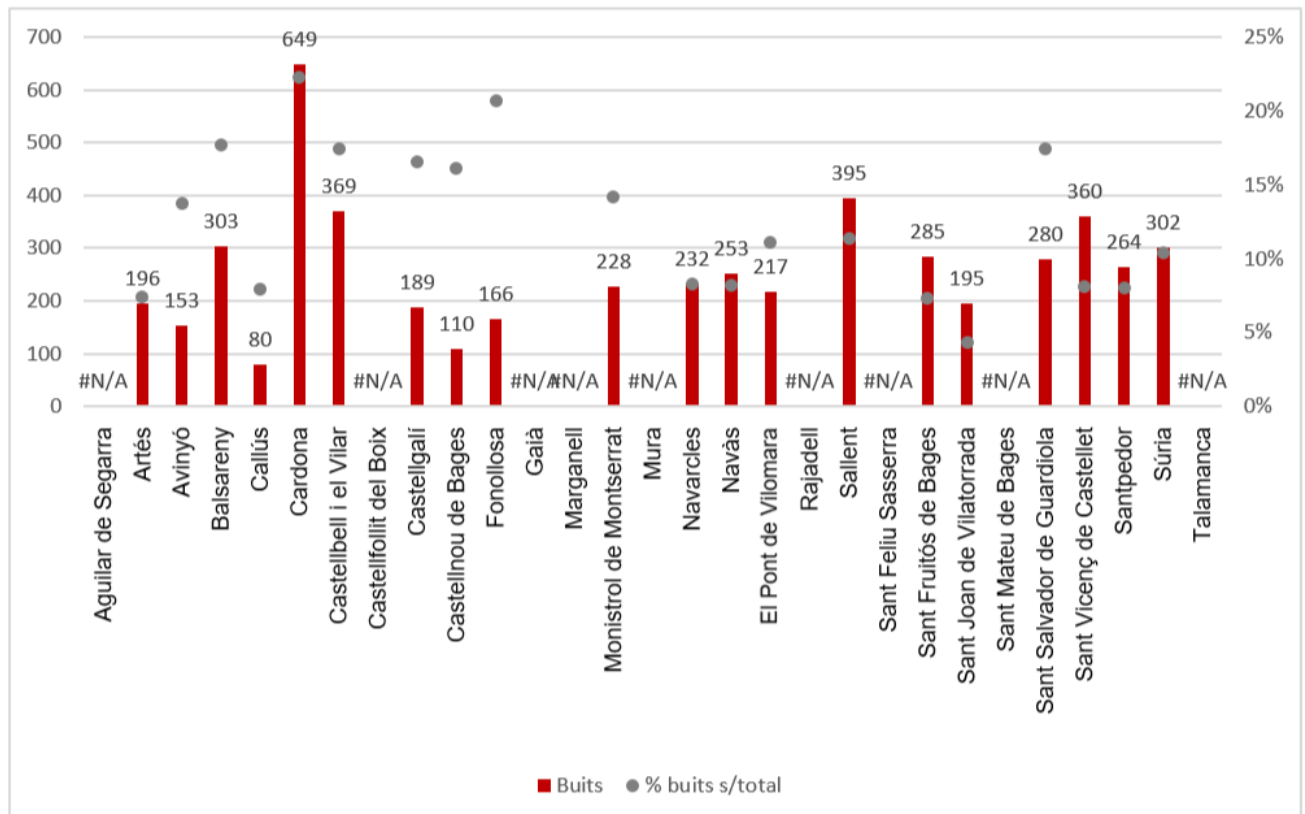
Font: Agència de l'Habitatge de Catalunya (Generalitat de Catalunya)

² Registre de caràcter administratiu on s'han d'inscriure els habitatges adquirits en un procés d'execució hipotecària mitjançant compensació o bé per pagament de deute amb garantia hipotecària, que no disposin d'un contracte que n'habiliti l'ocupació.

Per tenir una imatge més precisa dels **habitatges buits**, a continuació es mostren les dades del Cens 2021, que fa una aproximació segons el consum elèctric. En aquest sentit, es consideren buits aquells habitatges que fan un ús inferior al llindar mínim municipal (consum de 15 dies/any)³.

GRÀFIC 21. HABITATGES BUITS TOTALS I % SOBRE EL TOTAL SEGONS CONSUM ELÈCTRIC. 2021

Font: Cens 2021

Cardona, Sallent i Castellbell i el Vilar són els municipis amb un nombre absolut de pisos buits més gran. En termes percentuals sobre el total d'habitatges del poble, però, són Cardona, Fonollosa i Sant Salvador de Guardiola.

³ Font segons dades de consums, no incorpora les situacions de pobresa energètica (per exemple, casos de llum punxada)

Aportacions Xarxa d'Observació

El personal tècnic que forma part de la Xarxa considera que l'estimació del 32% de dedicació mitjana dels ingressos al pagament del lloguer és baix. En tot cas, en ser una xifra mitjana, s'apunta que les persones amb menys ingressos hi destinen percentatges molt més elevats. Alhora, es percep que el nombre de pisos buits i/o ocupats és més alt que el de les dades que s'han presentat.

Amb relació a la pobresa energètica, davant del registre d'un ús més baix d'energia del que seria desitjable, es fa palès que hi ha un increment del risc que les persones emprin bombones, brasers, entre d'altres.

Finalment, cal destacar la problemàtica relativa a l'accés al lloguer de les persones migrades: és evident que hi ha racisme per part de la ciutadania i les immobiliàries. En aquest sentit, les persones altament vulnerables es troben davant de discriminacions i estafes diverses, i sovint no ho denuncien per manca de garanties en el procés de denúncia.

Indicadors formatius

Al conjunt de la comarca (2020), hi ha un equilibri relatiu per **sexe** entre la població més gran de 15 anys per **nivell de formació assolit**, amb una lleugera tendència a l'alça de les dones en l'educació superior: el 15,5% són dones i el 13,1% són homes, similar a la majoria dels municipis de la comarca. La primera etapa d'educació secundària és el nivell d'instrucció predominant, amb el 33,1% de la població amb aquest nivell educatiu assolit, tot i que en general hi ha equilibri entre nivells d'instrucció.

TAULA 11. POBLACIÓ MÉS GRAN DE 15 ANYS PER NIVELL DE FORMACIÓ ASSOLIT I SEXE A LA COMARCA DEL BAGES. 2020

Nivell de formació	% d'homes sobre el total de població	% de dones sobre el total de població	Total
Educació primària o inferior	6,7%	9,3%	16,0%
Primera etapa d'educació secundària i similar	17,7%	15,4%	33,1%
Segona etapa d'educació secundària i similar	11,7%	10,5%	22,3%
Educació superior	13,1%	15,5%	28,6%
Total	49,2%	50,8%	100,0%

Font: Idescat

En desagregar les dades per municipis destaquen algunes diferències rellevants. En línies generals, hi ha un percentatge més alt de dones que d'homes en les etapes d'educació primària o inferior, i en educació superior, és a dir, en els dos extrems. Per exemple, a Artés

el 7,1% de les persones que han superat l'educació primària o inferior com a màxim nivell educatiu assolit són homes, i el 9,8% són dones. Pel que fa a l'educació superior, el 12,3% són homes i el 14% són dones. En canvi, en els nivells formatius intermedis, la tendència és inversa: en la primera etapa d'educació secundària, el 19,9% són homes i el 16,3% són dones; i en la segona etapa d'educació secundària, l'11,1% són homes i el 9,3% són dones.

En comparar el **nivell de formació assolit per nacionalitat**, es presenten dades rellevants. Cal tenir en compte, en primer lloc, que les persones amb nacionalitat estrangera representen un percentatge molt reduït de la població de molts municipis, com ara a Aguilar de Segarra (2,2%) o Castellfollit del Boix (5,3%). Degut a la baixa població d'aquests municipis, els encreuaments no poden ser significatius. Així doncs, al conjunt de la comarca, l'any 2020 el 87,8% de la població tenia la nacionalitat espanyola i el 12,2% estrangera. En aquest context, el 28,9% de la població són homes amb nacionalitat espanyola que tenen com a màxim nivell assolit la primera etapa d'educació secundària, seguit del 26,5% d'homes espanyols amb educació superior. La taula 12 mostra la proporció de població per nivell de formació assolit i nacionalitat a la comarca.

TAULA 12. POBLACIÓ DE MÉS DE 15 ANYS PER NIVELL DE FORMACIÓ ASSOLIT I NACIONALITAT ALS MUNICIPIS DEL BAGES. 2020

Nivell de formació	Espanyola	Estrangera	Total
Educació primària o inferior	13,0%	3,0%	16,0%
Primera etapa d'educació secundària i similar	28,9%	4,2%	33,1%
Segona etapa d'educació secundària i similar	19,4%	2,9%	22,3%
Educació superior	26,5%	2,2%	28,6%
Total	87,8%	12,2%	100,0%

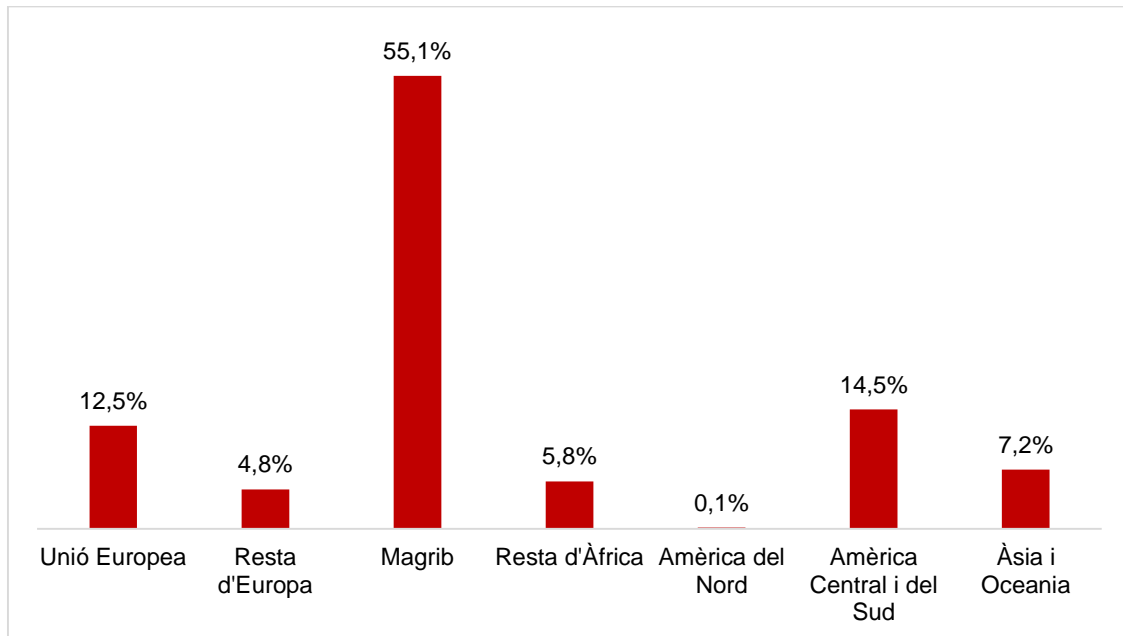
Font: Idescat

Al conjunt de la comarca, la **taxa d'escolarització als 17 anys** ha augmentat més de 3 punts en un sol any: s'ha incrementat del 82,5% el 2020 al 85,8% el 2021. Aquesta dada mostra la proporció de població de 17 anys que està matriculada en qualsevol tipus d'ensenyament.

Pel que fa a l'alumnat d'origen estranger, al conjunt de la comarca el curs 2019-2020 hi havia 2.593 alumnes que provenien del Magrib, origen predominant entre l'alumnat d'origen estranger, concretament el 55,1%. El 14,5% d'aquest alumnat provenia de països de l'Amèrica Central i del Sud, i el 12,5% de països de la Unió Europea.

GRÀFIC 22. PERCENTATGE D'ALUMNES ESTRANGERS PER PROCEDÈNCIA A LA COMARCA DEL BAGES. CURS 2019-2020

Font: Idescat

Els **nivells de segregació escolar** a Catalunya només estan disponibles per als municipis de més de 10.000 habitants. En el cas del Bages, es disposa de dades dels municipis de Manresa i Sant Joan de Vilatorrada.

L'**índex de dissimilitud** oscil·la entre 0 i 1, 0 és la situació de perfecta igualtat i 1 és la de màxima desigualtat. En aquest context, tant a Manresa com a Sant Joan de Vilatorrada, l'índex disminueix del curs 2017-2018 al 2018-2019, tant a primària com a secundària, i hi ha una situació de desigualtat més alta a l'educació primària, com es pot observar a les taules següents:

TAULA 13. NIVELLS DE SEGREGACIÓ ESCOLAR DE L'ALUMNAT ESTRANGER EN L'ETAPA D'EDUCACIÓ INFANTIL I PRIMÀRIA ALS MUNICIPIS DEL BAGES DE MÉS DE 10.000 HABITANTS. 2023

Municipi	Infantil i Primària			
	2017-2018	2018-2019	2017-2018	2018-2019
	Total	Total	P3	P3
Manresa	0,42	0,41	0,47	0,45
Sant Joan de Vilatorrada	0,36	0,36	0,58	0,47

Font: Síndic de Greuges, amb dades del Departament d'Educació

TAULA 14. NIVELLS DE SEGREGACIÓ ESCOLAR DE L'ALUMNAT ESTRANGER EN L'ETAPA D'EDUCACIÓ SECUNDÀRIA ALS MUNICIPIS DEL BAGES DE MÉS DE 10.000 HABITANTS. 2023

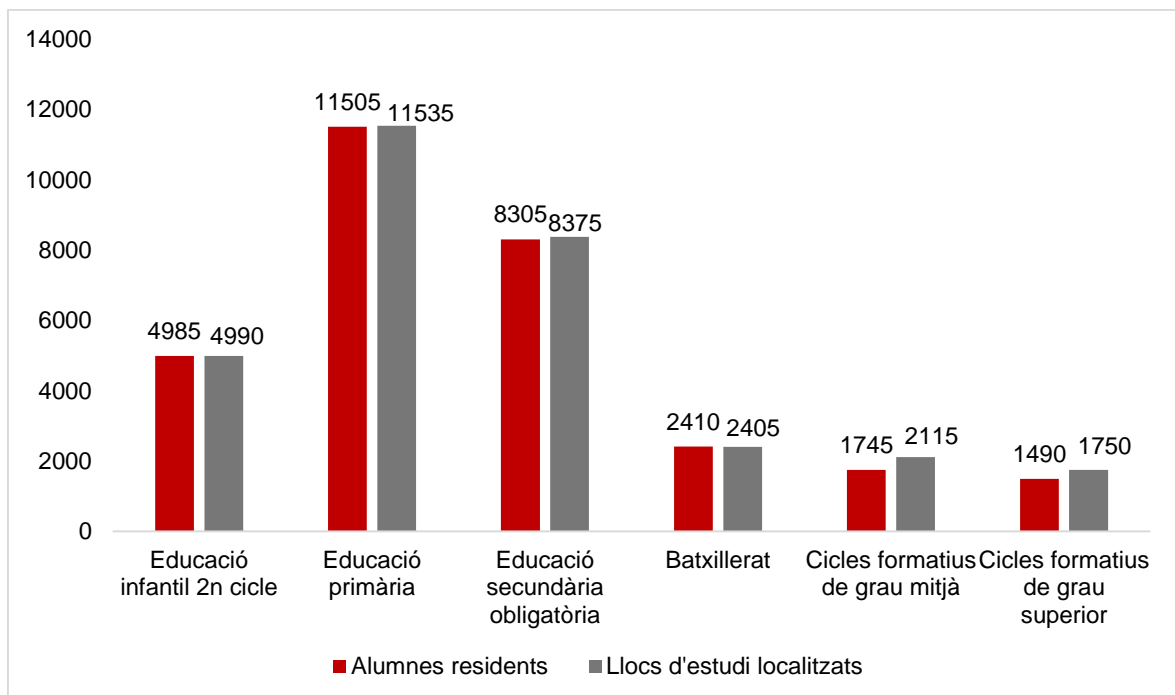
Municipi	ESO			
	2017-2018	2018-2019	2017-2018	2018-2019
	Total	Total	1r ESO	1r ESO
Manresa	0,28	0,25	0,35	0,23
Sant Joan de Vilatorrada	0,2	0,23	0,12	0,22

Font: Síndic de Greuges, amb dades del Departament d'Educació

Alumnes residents i formació d'adults

Al conjunt de la comarca hi ha un total de **30.450 alumnes residents** (tant si estudien a la comarca com si no) i de **31.1165 llocs d'estudi localitzats**.

GRÀFIC 23. ALUMNES RESIDENTS I LLOCS D'ESTUDI LOCALITZATS PER NIVELL D'ESTUDIS A LA COMARCA DEL BAGES. CURS 2019-2020

Font: Idescat

Finalment, el curs 2019-2020 hi havia 3 centres de formació d'adults al Bages, amb **1.042 alumnes i 34 docents**.

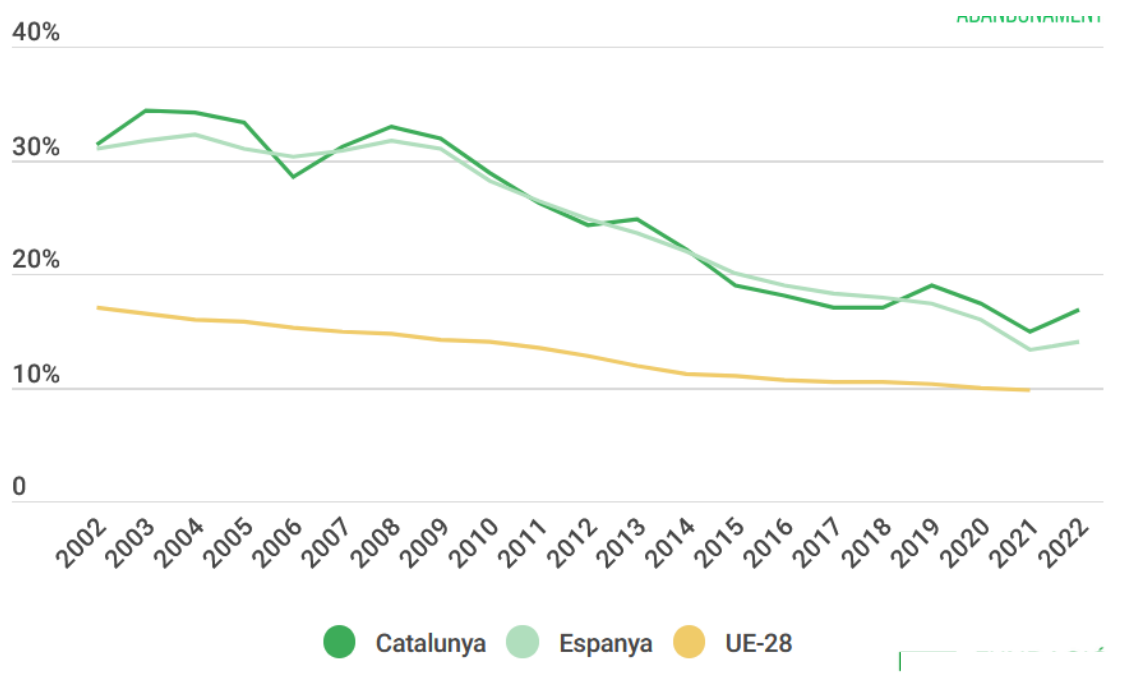
Abandonament escolar prematur

L'abandonament escolar prematur és una realitat en la majoria dels territoris catalans, també al Bages. Just per això s'ha iniciat una campanya articulada al voltant de la **Plataforma Zero Abandonament**, conduïda per la Fundació Bofill. Aquest abandonament és especialment greu, ja que Catalunya se situa al capdavant del rànquing europeu de joves poc qualificats i sense estudis postobligatoris.

En aquest sentit, la Plataforma Zero Abandonament presenta les dades següents:

- L'any 2022, **97.062 nois i noies** havien abandonat els estudis abans d'hora.
- El **16,9 %** dels joves catalans entre 18 i 24 anys no tenen cap titulació més enllà de l'ESO ni l'estan estudiant en l'actualitat.

GRÀFIC 24. ABANDONAMENT ESCOLAR PREMATUR A CATALUNYA, ESPANYA I UE28. 2023

Font: Idescat i Enquesta de Població Activa, Ministeri d'Educació i FP (2023)

El gràfic 24 mostra com l'abandonament català és més greu que el del conjunt de l'Estat espanyol. A més, si es té en compte que l'Objectiu Europeu d'Abandonament Escolar Prematur és reduir el percentatge al 10%, encara queda recorregut per fer.

Més enllà de les dades, el fet d'abandonar els estudis té conseqüències en les trajectòries vitals de les persones joves, tant en termes formatius, econòmics o laborals com en d'altres i sobretot si ja parteixen de situacions i d'entorns més vulnerables. Segons dades de la Plataforma Zero Abandonament:

- Tenen pràcticament el doble d'atur (14,4%) que els que han continuat en el sistema educatiu (8,6%).
- Tenen fins a 4 vegades més possibilitats d'acabar en una feina manual no qualificada.
- Més d'un 25% dels i les joves amb trajectòries d'AEP se situen al quartil més baix de salaris (fins a 9.027,3 €).
- Gairebé 1 de cada 3 té dificultats per pagar l'habitatge, el doble que els joves que han seguit en el sistema educatiu.
- Abandonar els estudis prematurament té efectes negatius fins i tot en la salut: només el 32% afirmen tenir una salut bona o excel·lent, xifra que supera el 50% entre els joves que han continuat els estudis.

Aportacions Xarxa d'Observació

Amb relació a la segregació escolar, s'apunta que en els municipis petits no n'hi ha, sinó que és entre municipis: les famílies opten per portar els fills i les filles a escoles d'altres poblacions degut a estratègies d'elecció escolar, que acaben produint **lògiques de segregació**.

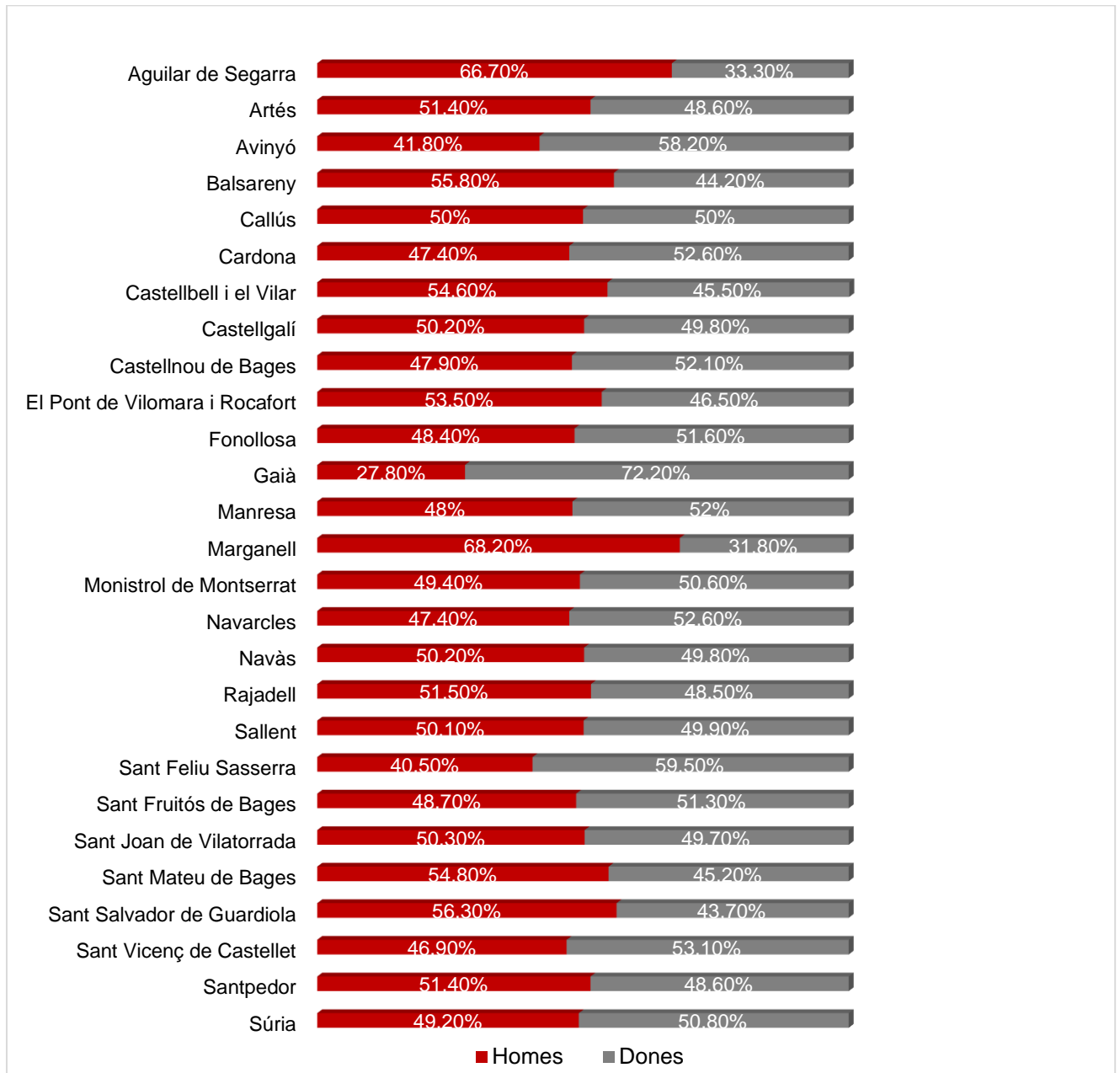
Novament, el desconeixement sobre els drets i els circuits específics per a les persones estrangeres fan que tinguin greuges importants a l'hora d'accedir a l'escolarització. Alhora, també s'expressa que no hi ha un criteri únic a la comarca pel que fa a la gestió de la matrícula viva.

Indicadors socio-sanitaris

Al Bages hi ha **16.685 persones amb reconeixement legal de discapacitat**, de les quals 8.192 (49,1%) són homes i 8.493 (50,9%) són dones. No hi ha grans diferències per sexe, ja que hi ha 18 municipis amb menys de 5 punts percentuals de diferència entre homes i dones. Com es pot observar en el gràfic 25, hi ha poblacions que destaquen per una gran desproporció entre el reconeixement legal de discapacitat entre homes i dones. Els municipis amb més població que presenten diferències per sexe són Balsareny (el 55,8% de les persones reconegudes com a discapacitades són homes i el 44,2% són dones), Castellbell i el Vilar (54,6% i 45,4%, respectivament) i Sant Salvador de Guardiola (56,3% i 43,7%, respectivament), i en tots 3 casos hi ha més homes que dones reconeguts legalment amb una discapacitat. S'ha de tenir en compte que en tots aquests casos es tracta de nombres absoluts molt baixos i les diferències no són significatives.

GRÀFIC 25. PERCENTATGE DE PERSONES AMB RECONeixEMENT LEGAL DE DISCAPACITAT PER SEXE ALS MUNICIPIs DEL BAGES. 2022

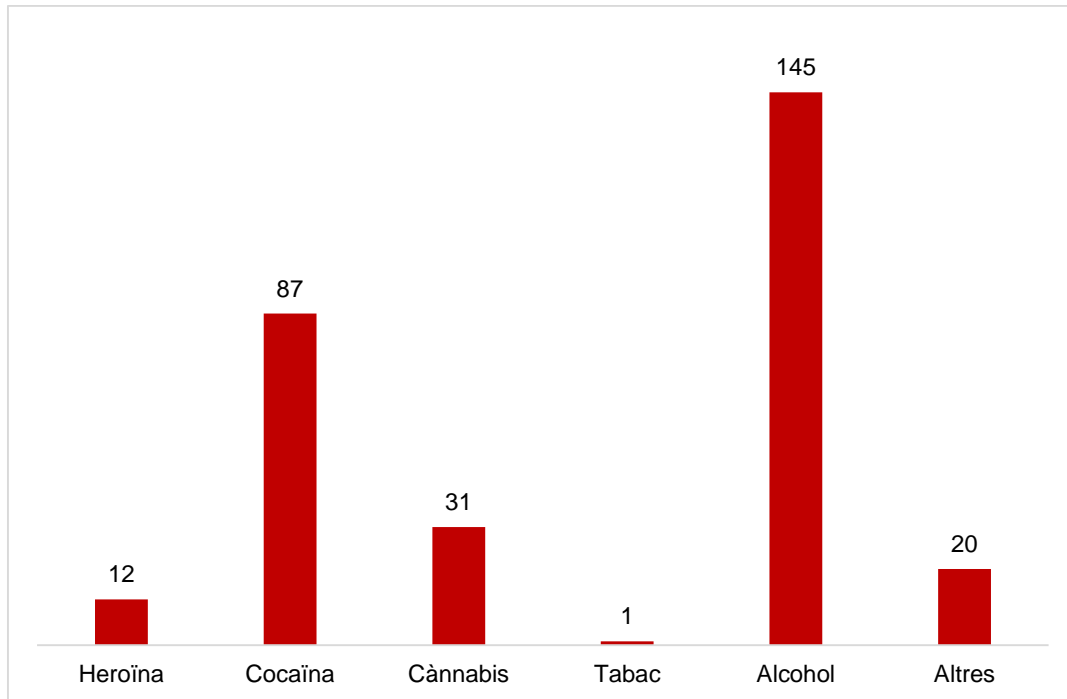

Font: Idescat

D'altra banda, al conjunt de la comarca, l'any 2021 hi va haver un total de 296 tractaments per drogodependència, 145 dels quals per alcohol (49,0%), 87 per cocaïna (29,4%), 31 per cànnabis (10,5%) i 12 per heroïna (4,1%).

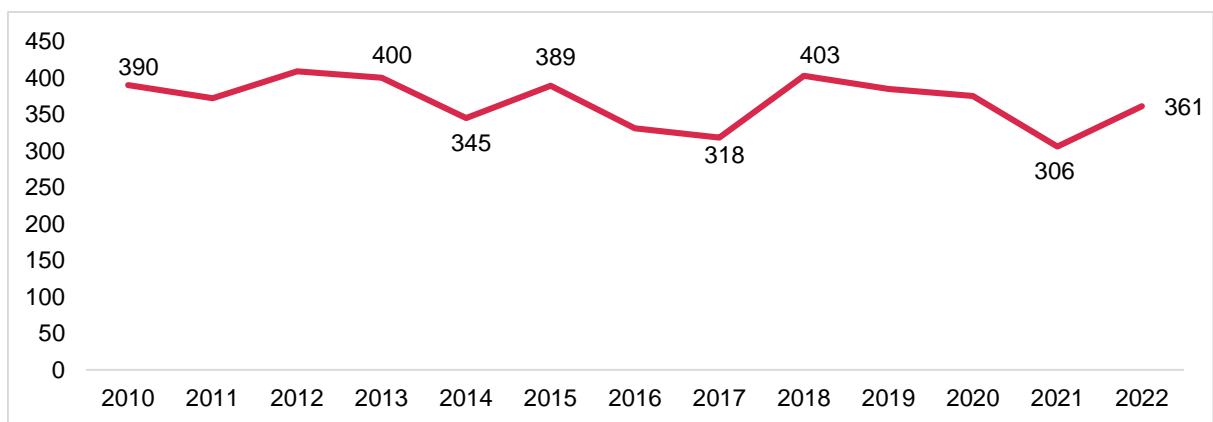
GRÀFIC 26. TRACTAMENTS PER DROGODEPENDÈNCIA PER TIPOLOGIA DE SUBSTÀNCIA A LA COMARCA DEL BAGES. 2021

Font: Idescat

Seguint amb dades comarcals, el nombre d'**interrupcions voluntàries de l'embaràs** s'ha mantingut més o menys estable entre el 2010 i el 2022: n'hi va haver 409 el 2012 i 306 el 2021, com es pot veure al gràfic 27:

GRÀFIC 27. EVOLUCIÓ DEL NOMBRE D'INTERRUPCIÓ VOLUNTÀRIES DE L'EMBARÀS A LA COMARCA DEL BAGES. 2010-2022

Font: Idescat

Per últim, es presenten les dades més rellevants de l'estudi⁴ realitzat per la Unitat de Recerca de l'Institut Català de Salut (ICS) Catalunya Central i l'Institut d'Investigació en Atenció Primària Jordi Gol (IDIAPJGol), que recull dades entre el 2018 i el 2021 al Bages i al Moianès:

- La meitat de les dones del Bages i del Moianès pateixen alguna malaltia crònica (46,6%), mentre que la xifra d'homes se situa a l'entorn del 43%.
- Les malalties cròniques més freqüents són els trastorns mentals (destaquen l'ansietat i la depressió) i els cardiovasculars. En concret, les més habituals entre la població estudiada són l'ansietat (19,1%), la hipertensió (18,03%), les malalties pulmonars (9,6%), l'artrosi (8,5%), la depressió (8,2%) i la diabetis mellitus tipus 2 (7,2%).
- Les dones pateixen més ansietat, depressió, artrosi i fibromiàlgia, amb valors que arriben a duplicar els dels homes.
- El grup d'edat més afectat per malalties cròniques són les persones més grans de 75 anys (93,1%), seguit de la franja d'entre 45 i 74 anys (60%), excepte en el cas dels trastorns mentals, que són més freqüents en el grup de 15-45 anys, tant en dones (25,5%), com en homes (15,7%).

Població adolescent (12-18 anys)

El projecte territorial Deskoort disposa de dades sociosanitàries de l'alumnat del Bages d'entre 12 i 18 anys, concretament sobre pràctiques i consums. Es tracta d'alumnes de **2n i 4t d'ESO, 2n de batxillerat i 2n de CFGM** de tota la comarca, **exceptuant Manresa**. En general, hi ha una proporció més alta de noies que de nois en el consum diari de tabac i en el consum de risc d'alcohol.

En primer lloc, el 50% dels nois i el 53,6% de les noies no sempre fan **ús del preservatiu** quan tenen relacions amb penetració anal o vaginal, amb dades del curs 2021-2022.

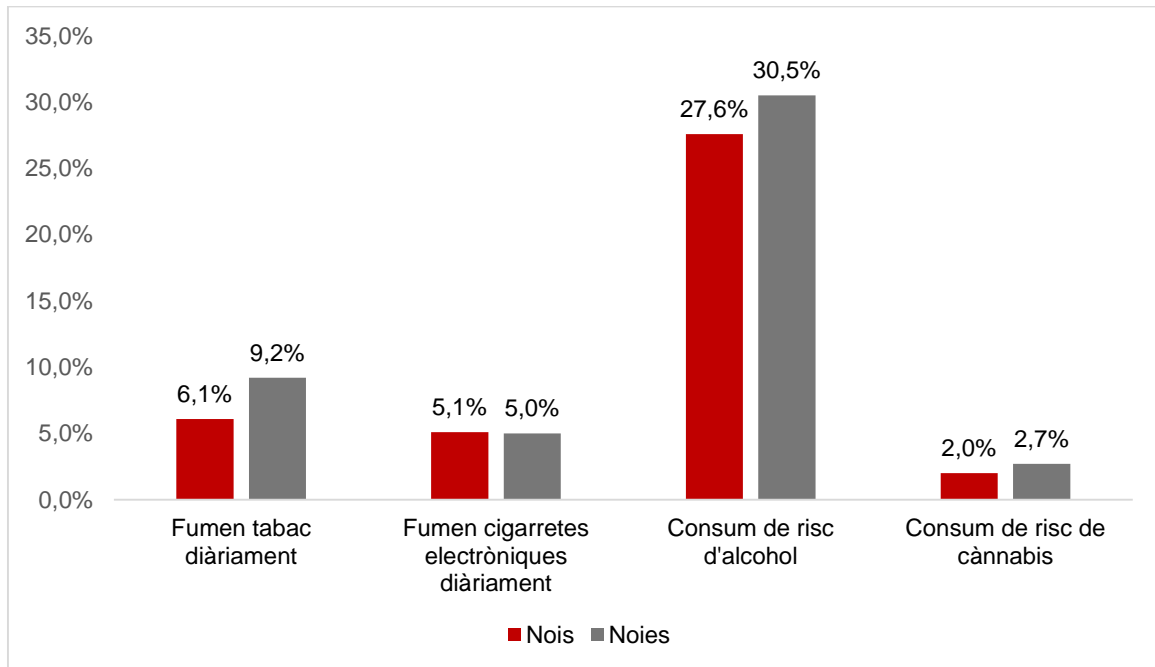
En segon lloc, el 6,1% dels nois i el 9,2% de les noies **fumen tabac diàriament**, i el 5,1% dels nois i el 5,0% de les noies fumen **cigarretes electròniques**.

En tercer lloc, el percentatge d'estudiants que fan un **consum de risc d'alcohol és del 27,6% en el cas dels nois, i del 30,5% en el de les noies**. Pel que fa al consum de risc de cànnabis, és del 2,0% dels nois i del 2,7% de les noies.

⁴ Pujolar, G., Miró, Q., Fuster, A., Sola, L. & Vidal, J, *A sex gender-based approach of chronic conditions in Central Catalonia (Spain): a descriptive cross-sectional study*, International Journal of Environment Research and Public Health, 2024, 21 (2), p. 152.

GRÀFIC 38. PERCENTATGE D'ESTUDIANTS SEGONS TIPOLOGIA DE CONSUM PER SEXE A LA COMARCA DEL BAGES (EXCEPTE MANRESA). 2021-2022

Font: Deskohort

Aquesta tendència d'una proporció més alta de noies que de nois en els consums es manté en altres indicadors importants. Concretament, hi ha gairebé el doble de noies (30,0%) que de nois (16,1%) que fan un **ús problemàtic de les aplicacions d'entreteniment digital**; uns 20 punts més de noies (62,9%) que de nois (42,2%) que **no compleixen les recomanacions d'activitat física de la OMS**, i més del doble de noies (42,9%) que de nois (18,4%) que presenten **malestar emocional**.

Aportacions Xarxa d'Observació

Més enllà de les dades presentades, en la Xarxa **s'afegeixen dues problemàtiques: la son i l'alimentació**. L'addicció a les pantalles fa que moltes persones joves no dormin les hores necessàries, fet que impacta en el rendiment acadèmic. La sobreexposició a les pantalles també explica problemàtiques alimentàries i malestar emocional en noies, tot i que s'apunta que la pressió està creixent també en els nois.

Paral·lelament, s'indica que alguns dels problemes de salut de les persones joves poden ser atribuïts a la manca d'habilitats parentals dels seus progenitors.

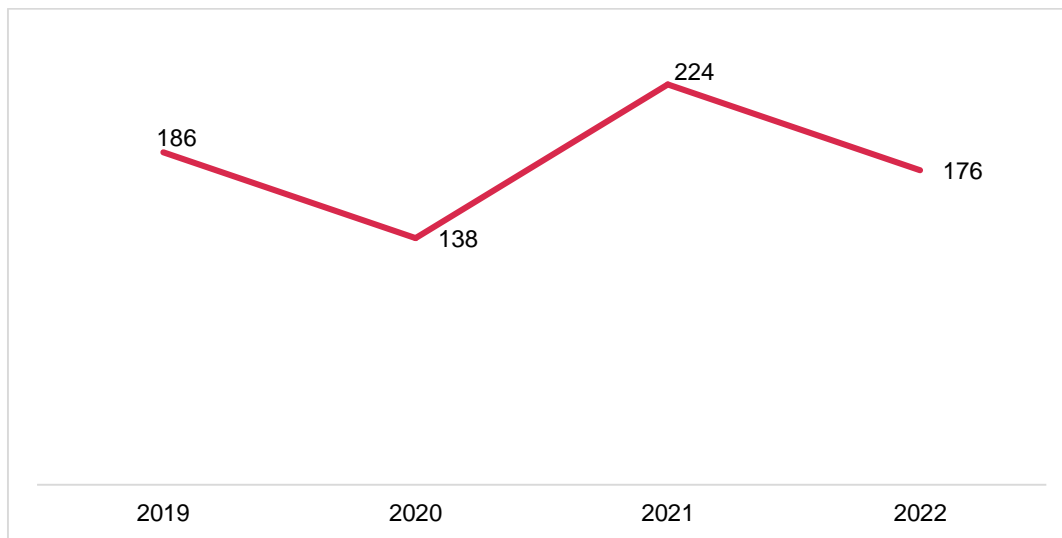
El discurs de la recompensa immediata i de l'enriquiment fàcil està impactant en la tasca dels serveis locals d'ocupació. Un nombre elevat de joves atesos no valoren la formació i no veuen una opció vàlida la inserció en el mercat laboral com a assalariats.

Indicadors relacionals i de ciutadania

L'any 2022, a l'Àrea de Gestió Assistencial del Bages i el Solsonès es van detectar **176 casos de violència masclista**, 48 menys que l'any anterior. La xifra ha disminuït des del 2019, si bé en un sol any, entre el 2020 i el 2021, va augmentar en 86 casos.

GRÀFIC 49. NOMBRE DE CASOS DE VIOLÈNCIA MASCLISTA DETECTATS A L'ÀREA DE GESTIÓ ASSISTENCIAL DEL BAGES I SOLSONÈS. 2019-2022

Font: Observatori del Sistema de Salut de Catalunya

El 2021 es va portar a terme una **Diagnosi de l'Envel·liment km0** amb l'objectiu de conèixer la situació de les persones grans a la comarca després d'un any de pandèmia. En general, es conclou que la COVID19 ha tingut una incidència en les persones grans perquè ha alterat la manera de relacionar-se i viure, tant a casa com als centres residencials. Les principals conclusions d'aquesta diagnosi són les següents:

- Hi ha hagut una disminució en la participació d'activitats organitzades per a persones grans arran de la COVID19 que no s'ha acabat de recuperar del tot.
- Hi ha **poca accessibilitat** a les activitats, tant física com econòmica (moltes són de pagament, fet que genera segregació social).
- Hi ha dificultats de mobilitat intermunicipal mitjançant el transport públic dins la comarca.
- No s'arriba a les persones que es troben en la franja d'edat d'entre 65 i 70 anys, ja que no se senten interpel·lades. Les persones que s'acaben de jubilar no volen anar als casals de gent gran. L'imaginari col·lectiu els té associats per a persones majors de 75 anys.
- Hi ha la percepció que ha baixat la participació en els voluntariats.
- Hi ha **aïllament de persones grans** en zones rurals que dificulta la seva participació en activitats comunitàries.

En aquest sentit, també cal tenir en compte que el 13,4% de la població espanyola (dones i persones entre 16 i 34 anys)⁵ senten **soledat no volguda** i que entre el 20 i 35% de la població europea manifesten sentir-se soles⁶.

Aportacions Xarxa d'Observació

En relació amb les cures de les persones grans s'observa que n'hi ha que s'han de fer càrrec dels ascendents dependents: són sobretot dones de 70 anys han de tenir cura de persones de més de 90 anys, i en casos també dels descendents. Això suposa una càrrega important per a persones grans que no només no tenen formació, sinó que tampoc tenen les condicions físiques adequades. En aquest sentit, s'apunta que **es tendirà a una disponibilitat més baixa de familiars per tenir cura de persones grans** (perquè no viuen a prop, perquè no poden assumir la càrrega, entre d'altres).

Com indica l'article 9 de la Llei 10/2010 d'acollida de les persones immigrades i de les retornades a Catalunya, el servei de primera acollida ha d'oferir la formació i els mitjans necessaris per adquirir les **competències bàsiques en llengua catalana** a les persones titulars del dret d'accés al servei que no la coneixen, sempre que sigui possible mitjançant el Consorci per a la Normalització Lingüística (CPNL).

En aquest sentit, les persones que han participat tant en cursos de català del Centre de Normalització Lingüística (CNL) com en cursos d'alfabetització per part de diverses entitats, els han valorat positivament. Ara bé, actualment els **recursos disponibles pel que fa a la llengua són insuficients** davant del gran nombre de persones que ho sol·liciten, i sobretot estan centralitzats a Manresa. El fet que no hi hagi una garantia mínima de cursos descentralitzats és un greuge per a la nova ciutadania que no viu a la capital de comarca i que no disposa de bona connexió de transport públic, ja que aprendre català és bàsic per al procés d'inserció sociolaboral i per assegurar la inclusió social. Així doncs, és important garantir **una continuïtat dels cursos** oferts al llarg dels anys, i augmentar-los o reduir-los en funció de la demanda, i alhora apropar-los territorialment a la ciutadania. Cal remarcar el cas concret de les dones que són internes a la comarca, ja que no poden abandonar els seus llocs de treball. Per això, caldria flexibilitzar i estendre l'oferta de cursos i també proposar-ne de telemàtics.

D'altra banda, **l'empadronament continua sent una problema en molts municipis**, fins al punt que hi ha persones molt vulnerables que manifesten haver pagat quantitats de diners força elevades per accedir a un padró a través de xarxes il·lícites. La Llei 12/2007 d'11 d'octubre de serveis socials en cap moment parla de la necessitat que les persones estiguin empadronades per poder utilitzar els serveis, cosa que a la pràctica varia d'un municipi a l'altre, tal com es va posar de manifest al Pla d'Acollida i Interculturalitat del Bages que es va fer amb el suport de la Diputació al 2022. Segons la Direcció General per a la Promoció i Defensa dels Drets Humans del Departament d'Igualtat i Feminismes de la Generalitat de Catalunya, l'empadronament és un dret i una obligació de totes les persones

⁵ Casal, B., Rivera, B. & Rodríguez, E. *El coste de la soledad no deseada en España*, Fundación Once, 2023.

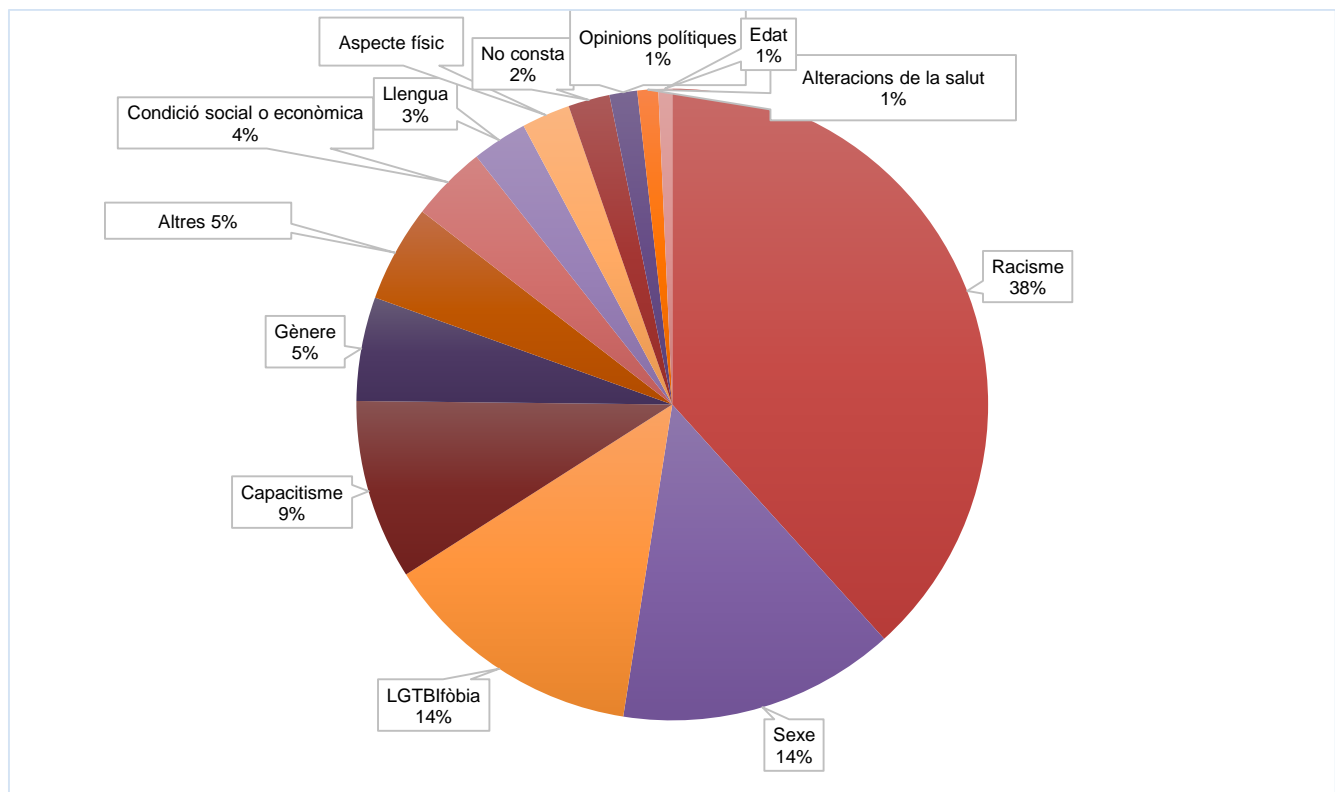
⁶ Yang, K. & Victor, C. *Age and Loneliness in 25 European nations*, *Ageing & Society*, 2011, 31(8), p. 1368-1388.

que viuen en un municipi, ja que és la porta d'entrada a altres drets reconeguts, com ara l'educació o la salut. L'article 15 de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local estableix que "qualsevol persona que visqui a Espanya està obligada a inscriure's al padró del municipi en el qual resideixi habitualment" i garantir el dret a l'empadronament és una obligació de les administracions públiques.

L'Oficina d'Igualtat de Tracte i No-Discriminació, amb l'Àrea de Denúncies i Atenció a les Víctimes, recull les dades següents per a l'any 2023: un **38% de les denúncies es van fer per motius de racisme**; el 14% per qüestions de sexe, seguit d'un altre 14% per motius LGTBfòbics, i del 9% per capacitisme. Un percentatge més petit pertany a discriminacions pel que fa a la llengua, l'aspecte físic, les opinions polítiques, l'edat i les alteracions de la salut, entre d'altres, també reconegudes pels instruments del dret internacional.

GRÀFIC 30. DENÚNCIES REBUDES PER PART DE L'OFICINA D'IGUALTAT DE TRACTE I NO-DISCRIMINACIÓ SEGONS SITUACIONS DE DISCRIMINACIÓ. 2023

Font: Oficina d'Igualtat de Tracte i No-Discriminació (2024)

Específicament al Bages, les denúncies rebudes per eixos al llarg del 2023 mostren el següent: el **80% han estat per motius de racisme** i el 20% restant per altres causes, reconegudes pels instruments de dret internacional. Tanmateix, el nombre de denúncies és molt reduït, només 5; per tant, no són dades extrapolables en el total de la comarca. En aquest sentit, és important sensibilitzar i conscienciar la ciutadania sobre l'existència d'aquest mecanisme de denúncia. Els resultats de l'Enquesta sobre les Discriminacions a Catalunya, elaborada per la mateixa Oficina d'Igualtat de Tracte i No-Discriminació l'any 2024, presenta quines són les **principals barreres a l'hora de denunciar**: la desconfiança en el sistema, la desinformació, la manca de suport i acompanyament, la identificació

personal (NIF-NIE) com a requisit per fer el tràmit de denúncia i la normalització de la discriminació.

Aportacions Xarxa d'Observació

Es percep que en els municipis amb una població nouvinguda més elevada (Manresa, Sant Vicenç de Castellet i Monistrol de Montserrat) es detecten més problemàtiques associades a la **cohesió social**. Aquest fet fa pensar que probablement no hi ha suficients espais de relació i coneixença entre les comunitats que contribueixin a la reducció dels estigmes.

Ahora, la manca de relació entre comunitats s'associa al possible **desconeixement del català**. Són especialment rellevants les dificultats de comunicació per motius idiomàtics entre algunes persones nouvingudes amb relació a les escoles i instituts dels fills i filles; això pot generar dificultats en les trajectòries escolars i també redueix el potencial inclusiu que pot tenir l'àmbit escolar i les AFA per a les famílies nouvingudes. És per aquest motiu que el Servei d'Inclusió Social i Convivència ofereix un Servei d'Interpretació Lingüística per a persones nouvingudes que fa menys de dos anys que resideixen a la comarca, el qual és útil per a aquestes situacions.

Consegüentment, cal desplegar més programes d'aprenentatge de la llengua que siguin comunitaris, però també incrementar els cursos per part del Consorci per a la Normalització Lingüística. A l'Europa del segle XXI, és indispensable **reduir l'analfabetisme i dotar de competència lingüística** amb el fi d'afavorir la inclusió social de les persones i la cohesió social.

Una de les problemàtiques manifestades quant a les persones nouvingudes, però també amb les persones catalanes racialitzades, és el **racisme institucional**. En aquest sentit, cal reforçar la mirada antiracista tant de la població, de les entitats i de la ciutadania organitzada, com dels professionals en el marc de la Llei 19/2020 d'igualtat de tracte i no-discriminació. Des de la Oficina d'Igualtat de Tracte i No-Discriminació ens traslladen que el 60% de denúncies són per racisme.

Dades dels serveis

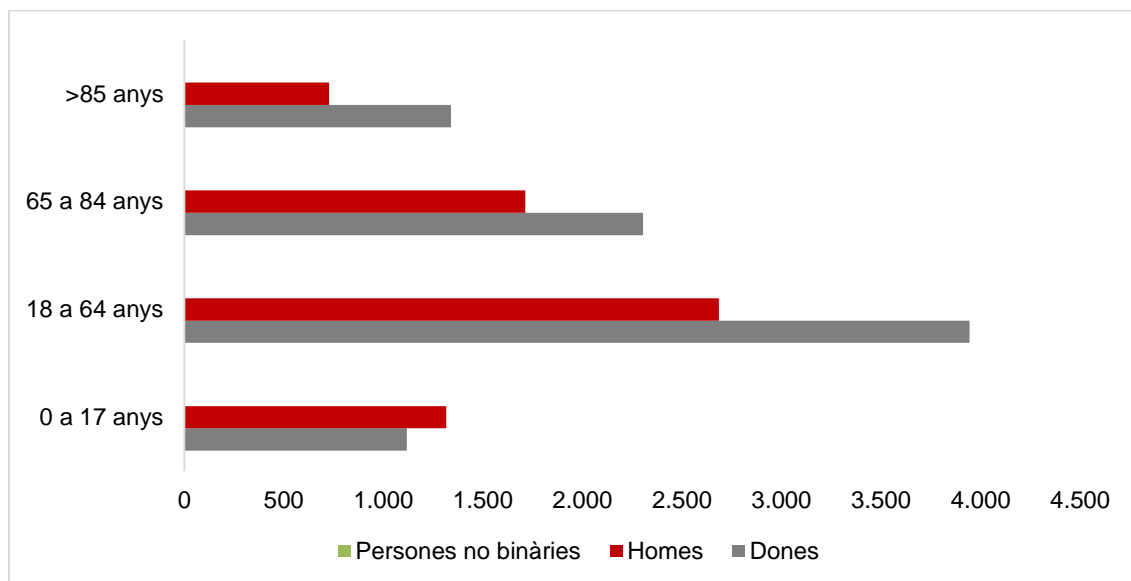
Aquest apartat presenta els recursos, els serveis assistencials i socials i les mesures implementades de suport a la població per part del Consell Comarcal del Bages.

Serveis socials bàsics

Els **serveis socials bàsics** inclouen l'atenció personalitzada i directa a les persones i les famílies. Els proporcionen orientació, assessorament i intervenció en diverses àrees com la inserció social, la mediació familiar, l'atenció a la dependència i el suport a la infància i la vellesa.

Des de l'Àrea Bàsica de Serveis Socials s'han atès un total de **15.147 persones**. Crida especialment l'atenció el col·lectiu d'edat més avançada, ja que hi ha hagut 6.083 persones ateses, de les quals el 66% tenen entre 65 i 84 anys i el 34%, 85 anys o més. Això reflecteix la tendència a l'envelliment.

GRÀFIC 31. PERSONES ATESES PER SERVEIS SOCIALS BÀSICS. 2023

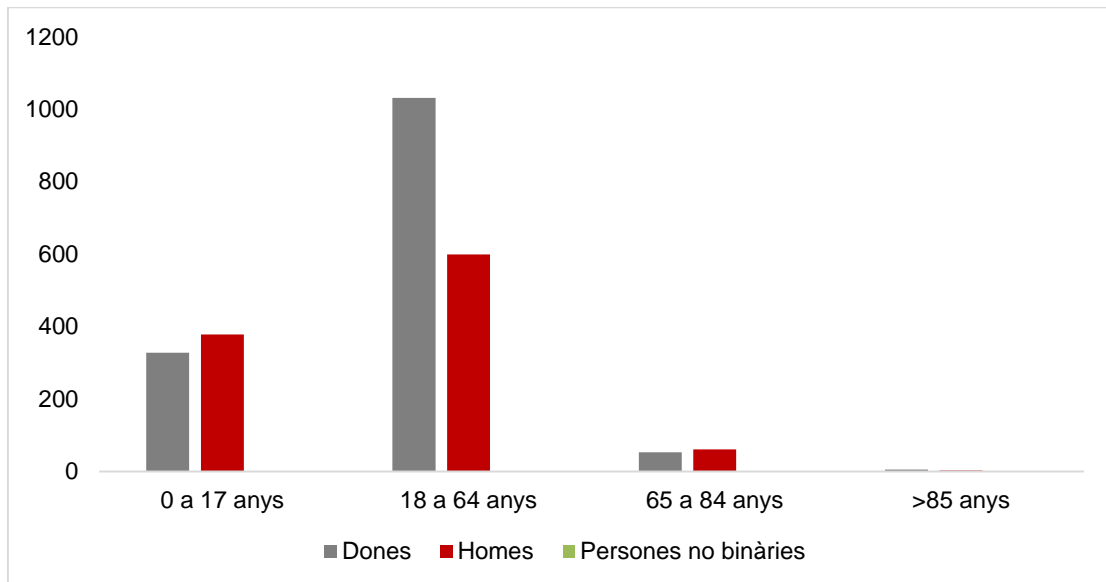

Font: elaboració pròpia a partir de dades de serveis socials bàsics del Consell Comarcal del Bages

Específicament, el **Model d'Atenció Pròpia d'Urgència i Emergència Social** es caracteritza per la capacitat de resposta immediata i eficaç que té davant situacions de crisi personal o familiar que requereixen una intervenció urgent per garantir el cobriment de les necessitats bàsiques i preservar el benestar dels individus afectats. En aquest context, de les 2.457 persones ateses, el **57,7% són dones, mentre que el 42,3% són homes**, majoritàriament d'entre 18 i 64 anys.

Gràfic 32. PERSONES ATESES PEL MODEL D'ATENCIÓ PRÒPIA D'URGÈNCIA I EMERGÈNCIA SOCIAL. 2023

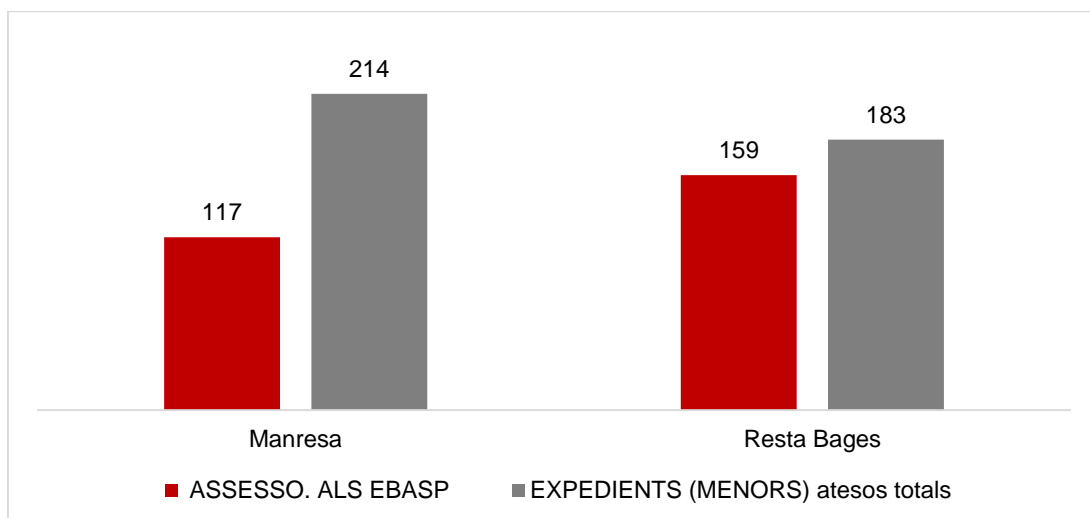

Font: elaboració pròpia a partir de dades de serveis socials bàsics del Consell Comarcal del Bages

Servei Especialitzat d'Atenció a la Infància i l'Adolescència del Bages

El Servei Especialitzat d'Atenció a la Infància i l'Adolescència del Bages (SEAIA) atén els infants en situacions de desemparament o que es troben en risc imminent de desemparament. Segons les dades facilitades pel mateix servei, es van registrar el 2023 un total de **673 expedients**, 331 a Manresa i 342 a la resta de la comarca.

GRÀFIC 33. CASOS ATESES PER L'EAIA BAGES PER ZONA I TIPUS. 2023

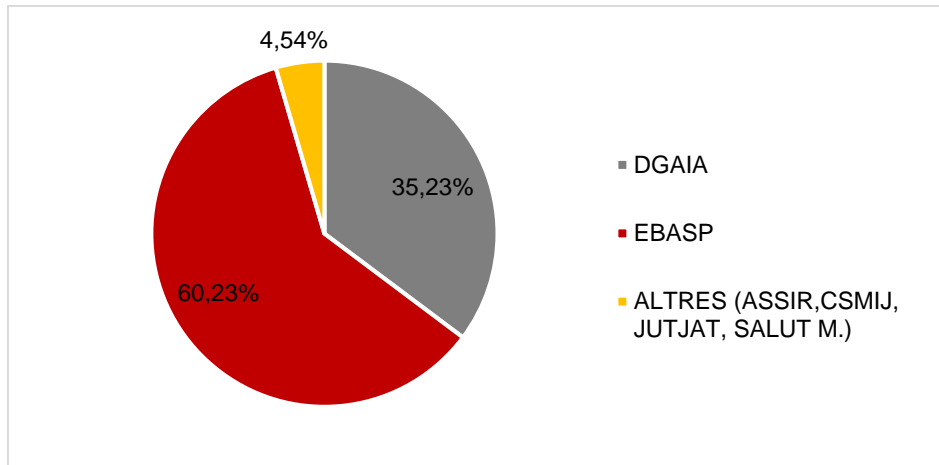

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei Especialitzat d'Atenció a la Infància i l'Adolescència del Bages

Els derivats d'altres serveis procedeixen majoritàriament dels Equips Bàsics d'Atenció Social i Primària (EBASP), 53 de les 88 derivacions.

GRÀFIC 34. DERIVACIONS A L'EAIA BAGES. 2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei Especialitzat d'Atenció a la Infància i l'Adolescència del Bages

Pel que fa als infants i als adolescents en situació de vulnerabilitat, prenent com a referència els Compromisos Socioeducatius (CSE⁷), al Bages s'han atès un total de **78 infants i adolescents**:

TAULA 15. NOMBRE D'INFANTS I ADOLESCENTS ATEsos QUE ES TROBEN EN SITUACIÓ DE VULNERABILITAT (SEGONS CSE)

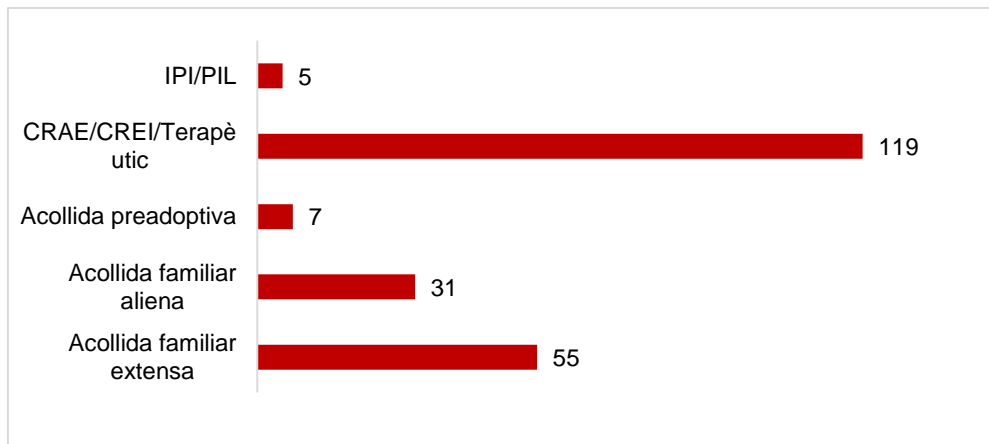
CSE 2023	Número	%
ABSS Manresa	41	53
ABSS Bages	37	47
Total	78	100%

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei Especialitzat d'Atenció a la Infància i l'Adolescència del Bages

⁷ L'elaboració del CSE determina quines seran les mesures d'atenció social i educativa que els diferents serveis aplicaran per a la millora de la situació familiar, i quins són els compromisos que ha d'assumir la família per superar les situacions de risc que envolten els infants i/o adolescents, establertes per la LDOIA 14/2010.

GRÀFIC 35. EXPEDIENTS DE TUTELA SEGONS MESURA DE PROTECCIÓ CONSTITUÏDA. 2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei Especialitzat d'Atenció a la Infància i l'Adolescència del Bages

Prestació d'urgència social

Les prestacions d'urgència social són per a situacions que requereixen una intervenció ràpida per evitar que les condicions de vida de la persona o família afectada empitjorin. Al Bages, hi ha diverses tipologies de prestació d'urgència social. El 2023 es van concedir un total de **4.129 prestacions**, de les quals el 54% es van donar a dones i el 46%, a homes. Majoritàriament es van adjudicar en **manteniment (93%)**, seguit amb molta distància en **habitatge (5,8%)** i en **farmàcia (1,3%)**.

TAULA 16. PRESTACIONS D'URGÈNCIA SOCIAL PER TIPUS I DESPESA ANUAL. 2023

Tipologia de prestació	Despesa 2023
Alimentació i productes bàsics	292.915,04 €
Roba i calçat	1.987,55 €
Farmàcia	4.123,22 €
Habitatge	63.327,41 €
Subministraments llum	41.250,85 €
Subministraments gas	15.632,57 €
Subministraments aigua	11.095,94 €
Subministraments llum i gas	1.328,65 €
Beques menjador, activitats, extraescolars, culturals	208.901,41 €
Altres: sense llar (pensió, equipament, pis...)	10.926,31 €
Altres: enterrament social; reparació caldera; desplaçaments; visites mèdiques; llenya; gasoil; gas butà; residència GG, òptica, integració sociolaboral; targetes moneder; altres necessitats	134.631,62 €

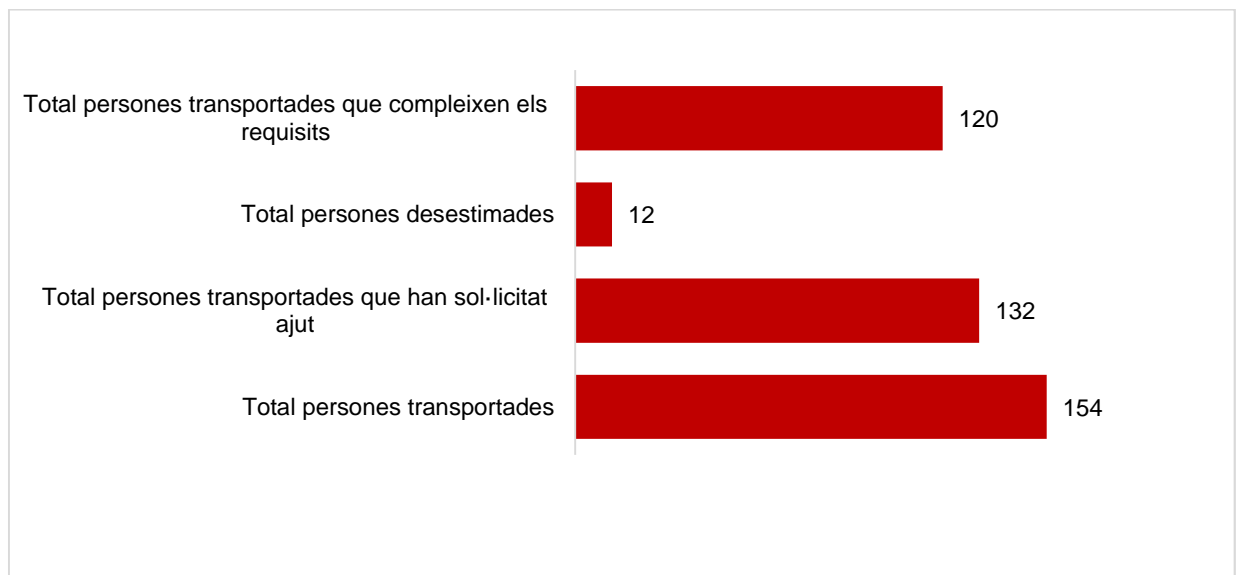

Prestació d'ajuts econòmics per al transport adaptat i assistit

El **transport adaptat i assistit** es destina a persones més grans de 18 anys amb discapacitats o persones grans amb mobilitat reduïda, necessitat d'acompanyament, dependència o demència diagnosticada, adreçades als centres de dia per a persones grans i centres especials per a persones amb discapacitats. De totes maneres, cal tenir en compte que fins als 21 anys el transport d'educació especial és obligatori i gratuït, tant si les persones tenen mobilitat reduïda com si no (i no és objecte d'aquests ajuts).

A continuació es presenten les dades pel que fa a la resolució de la **Convocatòria d'atorgament d'ajuts econòmics per al transport adaptat i assistit**:

GRÀFIC 36. NOMBRE DE PERSONES USUÀRIES DEL SERVEI PER ESTAT. 2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades de serveis socials bàsics del Consell Comarcal del Bages

TAULA 17. ENS I CENTRES QUE HAN SOL·LICITAT L'AJUT. 2023

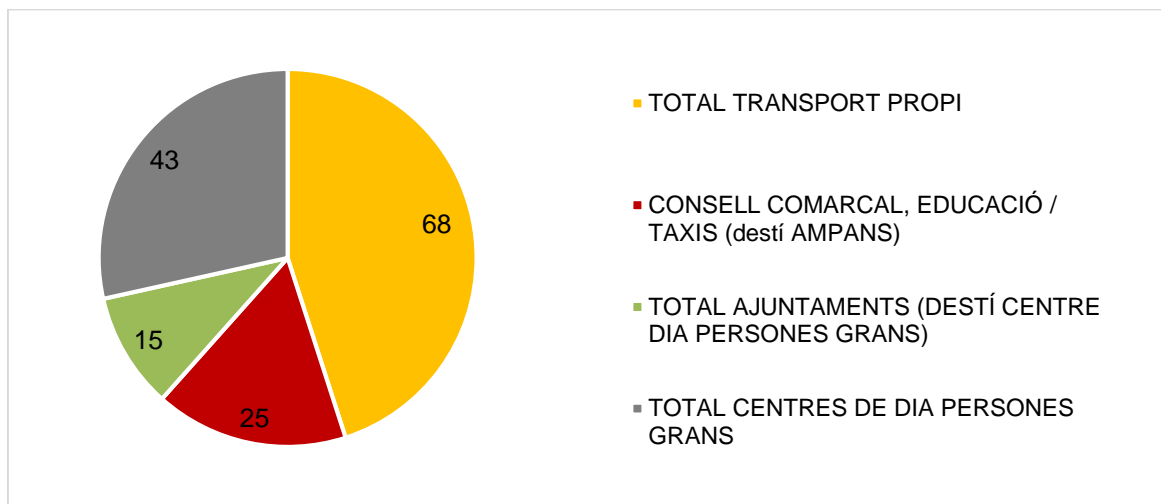
Categoria	Quantitat
Total ajuntaments que han sol·licitat l'ajut	12
Total centres de dia persones grans que han sol·licitat l'ajut	4

TAULA 18. REPARTIMENT DEL SERVEI. 2023

Categoria	Quantitat
Persones transportades	139 persones
Km totals que s'han fet	549,692.10 km
Valor de l'ajut per km topall	0.19 €/km
Ajust total atorgat als particulars	41,551.22 €
Ajust total atorgat als ajuntaments	28,799.42 €
Ajust total atorgat als centres	19,590.32 €
Total	89,940.96 €

GRÀFIC 37. DISTRIBUCIÓ DEL SERVEI DE TRANSPORT. 2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Inclusió Social i Convivència del Consell Comarcal del Bages

El **transport adaptat i la col·laboració entre diverses entitats** són essencials per **garantir la mobilitat i el benestar** de les persones adultes, especialment, amb discapacitat o de la tercera edat. Diferents institucions i ajuntaments treballen conjuntament per oferir serveis de transport que faciliten l'accés als centres de dia i a altres serveis vitals. En aquest sentit, des de l'ABSS del Bages, el servei es presta a través d'ajuntaments, vacants d'educació, transport propi o centres de dia en el cas de les persones grans.

La principal entitat que presta i/o col·labora amb el transport adaptat és **AMPANS** per persones amb discapacitat i els centres de dia i les residències. De fet, això coincideix amb els serveis als quals accedeixen les persones usuàries del transport adaptat: un 62,3% fan ús d'algun dels 13 centres de dia de gent gran a la comarca (sense comptar Manresa) i un 37,6% assisteix a algun dels centres especialitzats per a persones amb discapacitat, que formen part d'AMPANS.

El servei de transport adaptat és una **prestació no garantida**: així doncs, únicament és exigible en cas que hi hagi crèdit pressupostari disponible. En aquesta línia, **actualment no es disposa del finançament suficient** per a la prestació d'aquest servei tan necessari per a persones altament vulnerables i, en conseqüència, s'està realitzant una diagnosi-estudi de mercat sobre la situació concreta al territori. Aquesta diagnosi servirà per conèixer

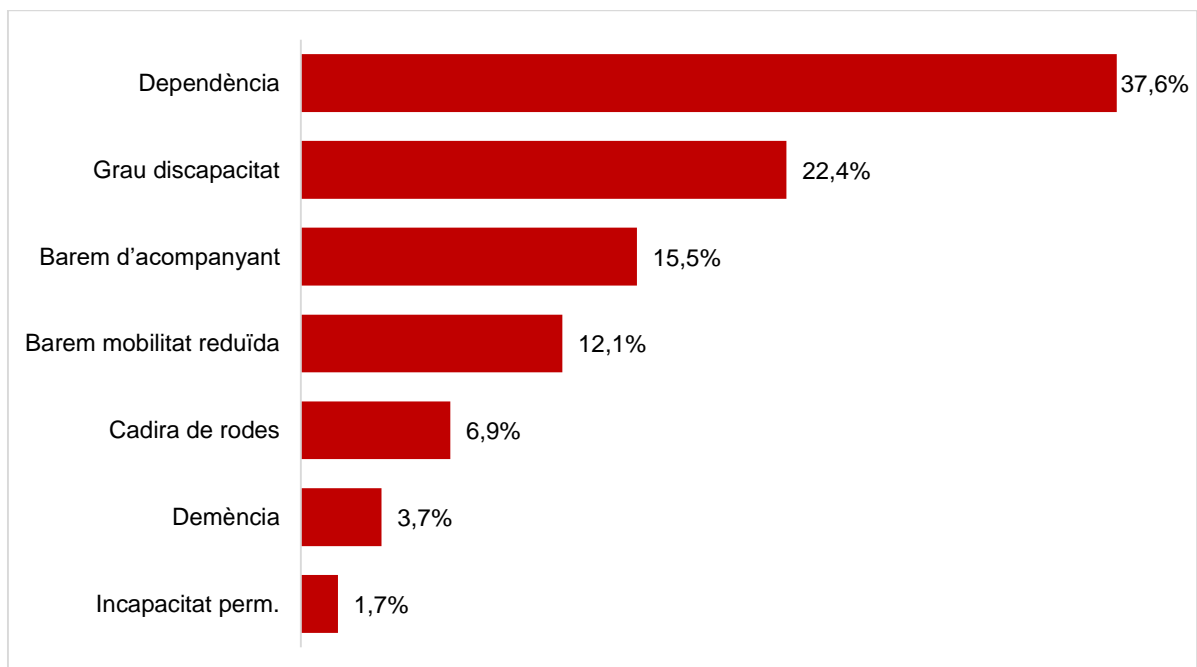

en profunditat la situació del transport adaptat i assistit al Bages, les seves necessitats i per plantejar fórmules que afavoreixin la prestació de serveis de forma compartida entre les persones usuàries i els familiars, els ajuntaments de l'ABSS del Bages, les entitats i fundacions de l'àmbit de la discapacitat i el Consell Comarcal del Bages.

TAULA 19. NOMBRE DE PERSONES ATESES SEGONS TIPOLOGIA DE SERVEI. 2023

Documentació acreditativa	Núm. persones que van a centre de dia per a persones grans	Núm. persones que van a centres per a persones amb discapacitat
Grau de discapacitat	20	58
Barem de mobilitat reduïda	24	25
Barem d'acompanyant	7	51
Cadira de rodes	3	8
Demència	18	0
Dependència	90	55
Incapacitat permanent	6	0
Total	168	197

GRÀFIC 38. PERSONES USUÀRIES PER DOCUMENTACIÓ ACREDITATIVA. 2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Servei d'Inclusió Social i Convivència del Consell Comarcal del Bages

Servei de Primera Acollida

El Servei de Primera Acollida inclou l'acompanyament, la formació i la certificació d'uns coneixements mínims per facilitar poder viure i treballar a Catalunya. Aquest servei s'adreça a les persones estrangeres immigrades, les sol·licitants d'asil o de protecció subsidiària, les refugiades, les apàtrides i les retornades.

Les principals xifres d'intervenció del servei de l'any 2023 són:

TAULA 20. REPARTIMENT DEL SERVEI. 2023

Tipologia d'atenció	Persones beneficiàries
Acollida descentralitzada integral	403
Servei interpretació lingüística	175
Servei d'assessorament en estrangeria	300
Programa acollida especialitzada	75
Tallers teatre social	155
Taller menys discriminació, més convivència	400

Els mòduls formatius que s'ofereixen des del servei són els següents:

- **Mòdul A:** competències lingüístiques bàsiques en llengua catalana i castellana. El mòdul ha de consistir en un mínim de 90 hores de formació en cadascuna de les dues llengües oficials (nivells A1/A2).
- **Mòdul B:** coneixements laborals amb una durada mínima de 15 hores.
- **Mòdul C:** coneixements de la societat catalana i del seu marc jurídic amb una durada mínima de 15 hores.
- **Mòdul D:** en el cas del Bages s'hi afegeix un mòdul D, relacionat amb la igualtat de tracte i la no-discriminació.

TAULA 21. PARTICIPANTS ALS MÒDULS D'ACOLLIDA. 2023

Mòdul	Persones inscrites	Persones que l'han completat
Mòdul A (inicials, bàsics de català o alfabetització)	150	107
Mòduls B	100	75
Mòduls C	100	72
Mòdul D	15	12

Servei d'Informació i Atenció a la Dona

El Servei d'Informació i Atenció a les Dones (SIAD) del Consell Comarcal del Bages és un servei integral que promou la igualtat entre dones i homes, i porta a terme accions que garanteixin l'efectivitat dels drets de les dones.

Té com a finalitat donar resposta a les diverses demandes d'informació, sensibilització i atenció, així com potenciar els processos d'autonomia de les dones i contribuir a la superació de totes les situacions de desigualtat de gènere. Alhora, té com a objectiu incidir en les situacions de desigualtat i discriminació des de l'àmbit local.

Els dos àmbits d'actuació són l'atenció i el tractament, d'una banda, i la prevenció i la sensibilització, de l'altra.

TAULA 22. ATENCIONS EN SITUACIÓ DE CRISI, D'URGÈNCIA I D'EMERGÈNCIA PER VIOLÈNCIA MASCLISTA CONTRA DONES, PER TIPOLOGIA DE SERVEIS. 2023

Atencions en situació de crisi, d'urgència i d'emergència per violència masclista contra dones, per tipologia de serveis:	Nombre
Servei d'Atenció Psicològica	6
Servei d'Atenció Social	10
Servei d'Atenció Jurídica	2
Servei d'Acolliment Urgències especialitzat	6
Servei d'Acolliment d'Urgències no especialitzat	5

TAULA 23. ATENCIONS EN SITUACIÓ DE CRISI, D'URGÈNCIA I D'EMERGÈNCIA PER VIOLÈNCIA MASCLISTA CONTRA INFANTS, PER TIPOLOGIA DE SERVEIS. 2023

Atencions en situació de crisi, d'urgència i d'emergència per violència masclista contra infants (de 0 a 15 anys), per tipologia de serveis:	Nombre
Servei d'Atenció Psicològica	0
Servei d'Acolliment Urgències	2
Servei d'Acolliment d'Urgències no especialitzat	0

Servei d'Atenció Integral

El **Servei d'Atenció Integral LGTBI (SAI)** és un servei de caràcter comarcal que ofereix atenció, informació i assessorament de proximitat per a les persones lesbianes, gais, trans, bisexuals, intersexuals, a la ciutadania, en general, i també a les entitats i els professionals en termes relacionats amb la diversitat afectiva, sexual i de gènere.

Des del servei també es treballa per a l'eradicació de l'homofòbia, la bifòbia i la transfòbia, tot impulsant accions, campanyes i programes d'àmbit comarcal.

TAULA 24. NOMBRE D'ACTUACIONS DEL SAI SEGONS TIPOLOGIA. 2023

Tipologia d'actuació	Nombre
Atencions, incidències i denúncies durant l'any	12
Campanyes que inclouen la perspectiva de gènere en clau LGTBI+	4
Activitats d'oci nocturn que disposen de punt lila i LGTBI+	50
Plans i programes comarcals i locals que incorporen la perspectiva de gènere en clau LGTBI+	7

Servei Especialitzat d'Atenció a la Vellesa (SEAV) del Bages

El Servei Especialitzat d'Atenció a la Vellesa (SEAV) del Bages inclou la **detecció, l'assessorament, l'avaluació** (si s'escau), **la intervenció i el seguiment** en situacions de sospita i/o maltractament a persones grans.

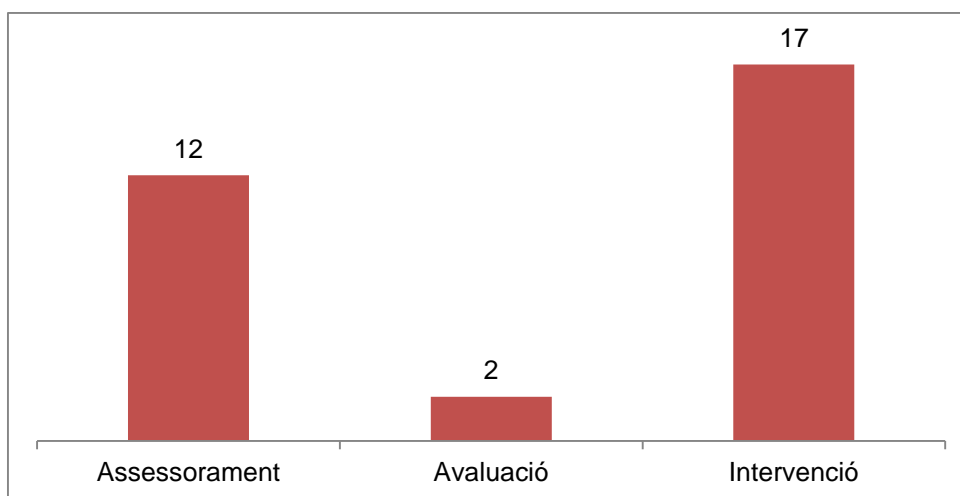
Actualment està format per una figura de coordinació, una de treball social, dues de psicologia especialitzades en geriatria i una d'advocacia.

El servei està inspirat en l'experiència de l'Equip d'Atenció a la Vellesa de l'Anoia (EAVA) del Consell Comarcal de l'Anoia.

Les principals xifres d'intervenció del servei de l'any 2023 són:

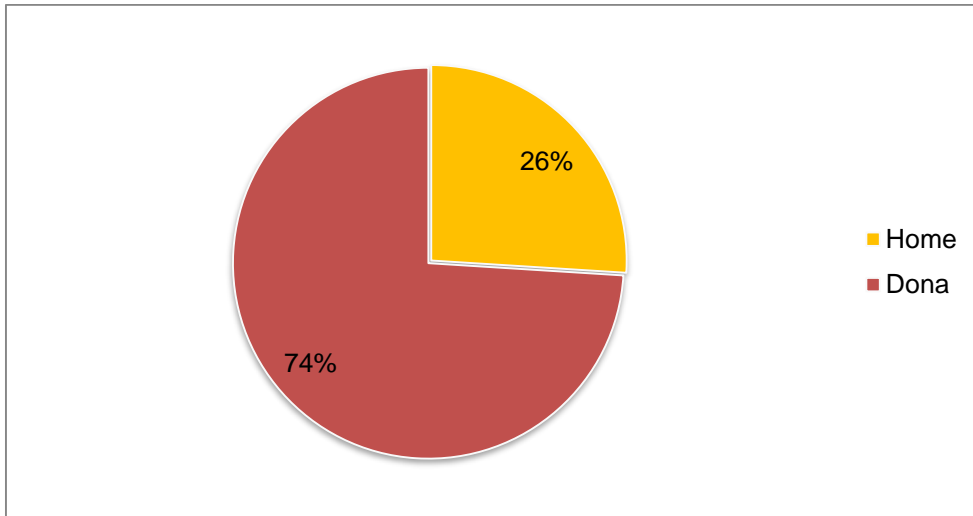
- **31 situacions de sospita i/o maltractament a persones grans**
- **203 intervencions** (84 visites a domicili i 119 coordinacions: trucades, correus electrònics, videotrucades, etc.)

GRÀFIC 39. NOMBRE D'INTERVENCIONS DEL SEAV SEGONS TIPOLOGIA. 2023

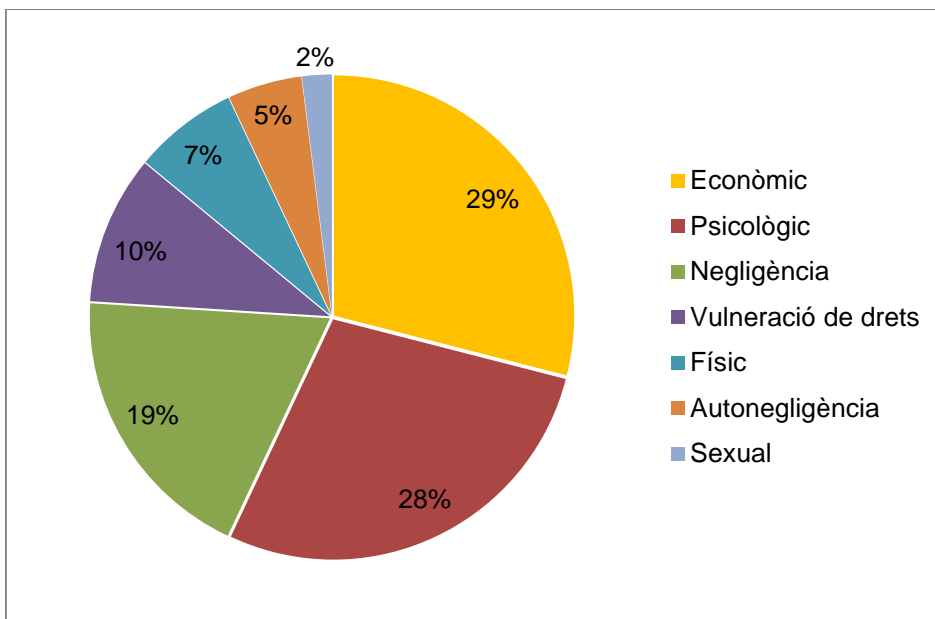
Font: elaboració pròpia a partir de dades del SEAV del Consell Comarcal del Bages

GRÀFIC 40. GÈNERE PERSONA GRAN SOSPITA I/O EN SITUACIÓ DE MALTRACTAMENT. 2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SEAV del Consell Comarcal del Bages

GRÀFIC 41. TIPOLOGIA DE MALTRACTAMENT DETECTAT PEL SEAV. 2023

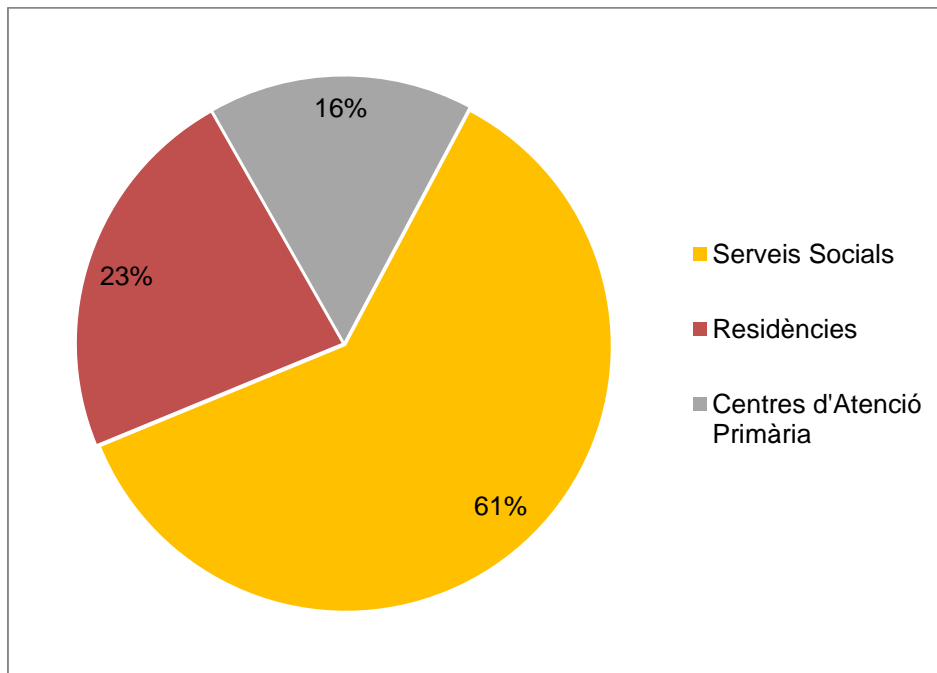

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SEAV del Consell Comarcal del Bages

La tipologia de maltractament més freqüent és l'**econòmica**, sobretot dels fills cap a figures parentals. Conseqüentment, els progenitors encara sostenen l'economia dels fills, inclús quan són persones grans en un context cada vegada més empobrit.

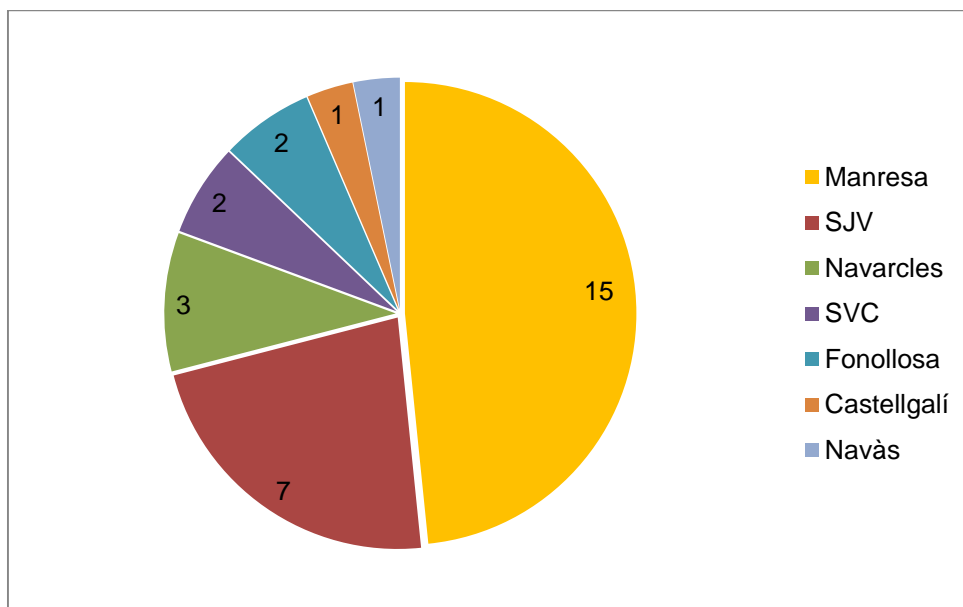

GRÀFIC 42. SERVEIS DETECTORS. 2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SEAV del Consell Comarcal del Bages

GRÀFIC 43. MUNICIPIS DERIVADORS. 2023

Font: elaboració pròpia a partir de dades del SEAV del Consell Comarcal del Bages

La Xarxa d'Observació

Més enllà de la validació i la valoració de les dades quantitatives, la Xarxa d'Observació recull informació d'acord amb unes preguntes genèriques, compartides per tots els membres de la xarxa, i que es mantenen en el temps. Aquestes valoracions permetran fer un seguiment de les qüestions que es recullen.

1. Quines són les principals problemàtiques de les persones que atén el teu servei?
2. Quines diries que són les principals problemàtiques de la comarca en termes d'exclusió?
3. Quins serveis i recursos creus que són necessaris per resoldre les problemàtiques anteriors?
4. Quin és el perfil que més atén el teu servei? Consideres que hi ha perfils o col·lectius que necessitarien el servei però no l'estan fent servir? Per què?
5. Amb quins agents o serveis creus que seria desitjable o útil coordinar-se per millorar el vostre servei?
6. Quines problemàtiques creus que seran rellevants en un futur proper i ara no ho són, o ho comencen a ser?
7. Altres aspectes a destacar

Tot seguit es presenten els principals resultats de la primera dinàmica de recollida de la informació, classificada pel servei participant i la temàtica. Algunes de les qüestions recollides ja s'han descrit al llarg del document. Cal recordar que la sessió té certes limitacions: té una durada de dues hores i hi participa personal tècnic en representació dels diversos equips del Consell. En aquest sentit, s'haurà de veure l'evolució de les problemàtiques a través de la Xarxa.

TAULA 25. PRINCIPALS PROBLEMÀTIQUES MANIFESTADES A LA XARXA D'OBSERVACIÓ

Principals problemàtiques	
Joventut i Inclusió Social	Les persones que s'atenen des dels serveis d'ocupació juvenil, en un 77%, són joves en situació de vulnerabilitat.
Promoció Econòmica	Les persones que accedeixen al servei presenten problemàtiques d'incompatibilitat entre RGC i ocupació; també altres vulnerabilitats relacionades amb l'habitatge, la baixa formació, els problemes de salut...
Polítiques Migratòries i Acollida	La principal problemàtica detectada és la manca de cohesió social als municipis, ja que costa molt generar espais de trobada per fomentar la coneixença mútua entre comunitats. A la vegada, la creixent arribada de joves migrats sols a la comarca posa de manifest que no hi ha prou recursos especialitzats per atendre'ls (només hi ha un centre de joves migrats sols), alhora que els serveis estan focalitzats en l'acollida i no en la inclusió.
Envel·liment i SEAV	El sobreenvelliment implica que hi hagi més persones dependents i, per tant, més vulnerables, i en segons quins casos, en situació de soledat no volguda. Així doncs, és evident que en els propers anys caldrà augmentar les polítiques públiques d'envelliment. Amb relació al maltractament de les persones grans, costa molt fer-ne una correcta detecció i atenció, ja que moltes situacions són dins de l'àmbit familiar i això fa que els casos segueixin molt invisibilitzats. A més, encara no hi ha un marc normatiu, ni un protocol, ni recursos específics en aquest sentit.
Educació	Es destaca que cada cop més es donen beques a famílies en les quals treballen les dues persones de referència. Creix de forma significativa el fenomen dels treballadors pobres.
EAIA	En els casos en què ha d'actuar l'EAIA poden creuar-se temes de salut, pobresa i migracions.
SSB, Igualtat i Dona	Serveis Socials destaca que atenen totes les problemàtiques i que totes estan relacionades.
Habitatge	Es destaca que les problemàtiques d'habitatge estan relacionades de forma estreta amb d'altres, especialment dels àmbits laboral i econòmic; el cost de l'habitatge fa que els impactes d'una mala situació econòmica siguin encara més greus. En aquest sentit, es remarca el fenomen dels treballadors pobres, que genera problemes d'habitatge, però també impedeix l'accés a ajudes perquè s'està treballant.

TAULA 26. PERFIL ALS QUALS NO S'ESTÀ ARRIBANT

Perfils als quals no s'està arribant	
Joventut i Inclusió Social	S'està atenent una població jove molt vulnerable, però no s'arriba al conjunt de la població jove de la comarca.
Promoció Econòmica	Manca arribar a les persones joves.
Polítiques Migratòries i Acollida	Es detecten dificultats per arribar a dones que venen reagrupades, ja que no passen pel servei. Tampoc a persones que arriben de països comunitaris.
Envelliment i SEAV	El Servei d'Envelliment i el SEAV tenen dificultats per arribar a població nouvinguda i atendre'n les particularitats. Cal remarcar que actualment es registren molt millor les dades de situacions de sospita i/o maltractament a les persones grans i s'ofereix un tractament integral i multidisciplinar. Per tant, hi ha una capacitat més alta de detecció i d'atenció, malgrat que el SEAV disposa d'un equip molt limitat en comparació amb altres equips.
Educació	Es considera que caldria ampliar el perfil de persones que reben beques, ja que segur que hi ha llars que necessitarien les ajudes, però que queden fora dels barems.
EAIA	Les deteccions es fan sobretot a través de Serveis Socials. Per tant, costa molt detectar casos en famílies més benestants que no hi acudeixen.
SSB, Igualtat i Dona	Hi ha persones que es podrien beneficiar dels Serveis Socials però no ho fan per l'estigma o el desconeixement.
Habitatge	S'atén una diversitat força gran, però no s'arriba a persones en situació irregular, ja que per la seva condició no poden accedir als serveis que s'hi ofereixen. Tampoc hi ha persones usuàries d'edat avançada. Es considera que manca detecció i que són persones que retallen altres despeses abans que deixar de pagar.

Problemàtiques futures

De cara a les problemàtiques que la Xarxa d'Observació considera que seran (més) rellevants en un futur proper, s'apunta:

1. **Els i les treballadores pobres:** persones que tindran feina, però viuran en una situació de necessitat i que no podran accedir a recursos i ajudes pel fet de treballar.
2. **Canvi de model familiar:** creix la percepció respecte al fet que les famílies cada cop sostenen menys les tasques de cura. Si no es té en compte, possiblement suposarà una sobrecàrrega per al sistema de dependència. També creixeran els casos de maltractament de persones grans per negligència i les desatencions. D'altra banda, també és rellevant destacar l'increment de soledat no desitjada en les persones joves.
3. **Persones joves migrades soles:** molts d'aquests joves no s'estan atenent de forma correcta i encara menys quan s'incrementen les arribades, ja que l'escassetat o la manca d'adequació dels recursos es fa més palesa. Els i les joves es desinternen als 18 anys sense coneixement de l'idioma, sense xarxa ni recursos. La mitjana d'estada als centres d'acollida és de 3 mesos, temps insuficient per aprendre la llengua i avançar de forma suficient en la seva regularització. Un cop acaba el període d'acollida inicial, es produeixen situacions d'exclusió social de les persones molt joves i altament vulnerables.
4. **L'habitatge:** actualment l'habitatge ja és un problema, però es preveu que sigui encara més greu a causa dels tipus d'interès.
5. **Envel·liment de la població:** aquesta realitat demogràfica portarà canvis quantitius (més persones grans i més grans) i qualitius (canvi de perfil de persones grans). D'aquesta manera, caldrà atendre més situacions de soledat i aïllament i més problemes de mobilitat i accessibilitat, i alhora és probable que s'incrementin i es cronifiquin els casos de maltractament a aquest col·lectiu.

Problemàtiques complexes de la comarca

Al llarg del document s'han posat de manifest diverses problemàtiques existents a la comarca. En aquest apartat es fa ressò dels problemes més complexos que poden ser tractats mitjançant una estratègia de treball transversal.

Els problemes socials actuals són molt complexos de gestionar (“problemàtiques complexes”), ja que hi interfereixen diversos factors molt relacionats entre si. L'única manera d'afrontar-los és mitjançant la feina conjunta i coordinada entre agents en espais en què hi hagi uns objectius comuns (transversalitat operativa). Aquesta modalitat de treball permet identificar les relacions entre els elements que defineixen cada situació i atendre-les. Per contra, si cada un dels agents actua i se centra només en la part del problema que li pertoca, les relacions entre els factors queden invisibilitzades i es perden oportunitats molt més resolutives i productives fruit d'aquesta transversalitat.

Aquestes problemàtiques complexes i la seva definició es treballen des de la lògica del pensament sistèmic, que ha de permetre identificar els diferents elements que hi intervenen i com es relacionen entre ells. L'aproximació sistèmica permet entendre la realitat en la seva globalitat i complexitat i intervenir sobre aquells components dels quals tenim competències, recursos i voluntat per tal que impactin en la resta d'elements a través de les relacions que hem identificat.

Per tant, la proposta per actuar davant d'aquestes situacions és la de definir unes estratègies comarcals construïdes partint d'aquesta concepció complexa de la realitat. Això comporta la creació d'espais de treball transversal en què diversos agents actuïn compartint objectius. Aquests espais en els quals hi ha transversalitat operativa han de permetre una organització que superi el marc departamental.

D'aquest informe hem seleccionat quatre problemàtiques complexes sobre les que cal actuar des d'una organització transversal. No són les úniques identificades, però sí que són aquelles sobre les que considerem que es pot tenir un impacte més alt atenent el marc competencial i de recursos del Consell Comarcal.

1. Soledat no desitjada

La soledat no desitjada és una problemàtica creixent, especialment entre població jove, que és el col·lectiu més afectat. La literatura indica que no és una qüestió de relacions quantitatives, sinó que hi intervenen elements de creació d'identitat, de cohesió entre iguals, d'assoliment de fites vitals, de creació d'expectatives i la frustració de no assolir-les, de la mateixa manera que hi tenen un paper clau les xarxes socials. Però si s'observen altres col·lectius que també la pateixen, com les persones grans, potser cal posar el focus en aspectes com l'accessibilitat dels habitatges i l'espai públic, el transport, les tasques de cura i les noves realitat familiars... A més, té estreta relació amb l'envelliment de la població i els reptes que suposa.

Clarament, és una situació complexa que requereix diversos tractaments i mirades. Per realitzar una intervenció amb impacte ha de ser, per força, des d'un espai de treball transversal en què diversos agents alineïn les seves accions cap a uns objectius comuns.

2. Envelliment de la població i els reptes que suposa

L'envelliment de la població és un repte creixent en tot el món occident, però especialment en territoris com el Bages, que és divers i té característiques d'entorn rural en diversos municipis. En efecte, la ruralitat en suposa un d'afegit. Hi ha diversos factors que hi intervenen: els aspectes socio-sanitaris, els residencials, les cures, el mercat laboral, el transport, la soledat i l'aïllament, l'espai públic, entre d'altres.

Preparar la comarca per donar resposta a aquesta realitat no es pot fer sinó des del treball transversal entre els agents que tenen atribucions en els diversos àmbits que s'han mencionat.

3. Cohesió social als municipis

La demografia s'està tornant cada vegada més diversa i ho serà encara més en els propers anys. S'identifica, en els municipis amb més població novinguda, una pitjor cohesió social, més discriminacions i segregació social. Així doncs, cal treballar perquè els municipis no se segreguin encara més i creixin la conflictivitat i les discriminacions per motius racistes. La manca de cohesió social distancia les comunitats i impedeix articular projectes conjunts entre veïns i veïnes.

Aquest repte, si es defineix des de la lògica complexa, també està determinat per diversos factors que es relacionen entre si. Des de la configuració de l'espai públic, fins a aspectes com l'aprenentatge del català, l'associacionisme, la comunitat educativa i la distribució residencial, com també la cobertura de necessitats bàsiques, la comunicació... tots ells són elements a tenir en compte per treballar a favor de la cohesió social en els municipis.

4. Benestar emocional i hàbits de salut de la població jove

Els hàbits de salut i el benestar emocional de la població jove de la comarca tenen un marge de millora rellevant. A més, s'hi observa un clar biaix de gènere. Aspectes com l'activitat física, els rols de gènere, els de relació, els hàbits de son, l'alimentació i les pantalles, entre d'altres, són elements que intervenen en aquesta problemàtica. Així mateix, agents de l'àmbit formatiu, de l'alimentació, de la cultura, del sanitari, de l'esportiu, etcètera, poden tenir un rol destacat per afrontar aquest repte si s'actua de forma conjunta.

El fet de treballar amb població jove té caràcter estratègic i preventiu per l'impacte que pot tenir en les trajectòries vitals futures d'aquesta franja d'edat.